

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 5, 6

MAJ ♦ 1957 ♦ JUNIJ

LETO 60

V. Ukmar:

Razmišljanje o cerkveni glasbi.

Težje, kot se zdi, je rešiti vprašanje o bistvu in značaju cerkvene glasbe. Vsaj na kratko in kar dokončno je to vprašanje razvozlati nemogoče, ker je pregloboko in prerazsežno in ker je preveč zavisno tudi od vsesplošnega življenja. Zato je toliko pravilneje, da se pričenjamo o njem na široko razgovarjati in da doprinese vsak, ki dočuti važnost tega vprašanja, svoje misli in spoznanje v tej smeri; saj se vsako vprašanje tem bolj razjasni, s čim več strani je osvetljeno. — Samo nekaj misli hočem tokrat napisati, ki se mi zde najvažnejše in ki lahko vodijo do nadaljnega razmišljanja.

Svojčas sem napisal, da je današnja cerkvena glasba v krizi. In res je tako. Toda s tem nočem trditi, da se to v zgodovinskem razvoju ni že tolikokrat pojavilo. Ne; saj se je cerkvena glasba kot posebna veja glasbene umetnosti, ki ima za osnovni namen služiti bogočastju, v svojem razvoju vedno znova izmikala cerkvenemu značaju, celo tako zelo že, da je hotel n. pr. Tridentinski koncil v 16. stol. glasbo iz cerkve sploh odstraniti radi njene posvetnosti. Z zgornjo trditvijo tudi najmanj ne izgovarjam kakih očitkov proti sočasnim cerkvenim skladateljem, ker mi je še posebno kot zgodovinarju jasno, da so za pravi razvoj človeka in njegove umetnosti potrebna vsa skrajna nasprotja, da se v njih trenju razkrije tista pot, ki vodi k resnici. Zato jemljem v sledečih izvajanjih obstoječa dejstva na polju cerkvenega glasbenega življenja na znanje kot nujna in razumljiva. Sledeče misli se obračajo nasproti bodočnosti ter skušajo v tej smeri podpreti iskanje.

Neizpodbitno dejstvo je, da je vsa umetnost živo zrcalo dobe in človeka ter zrcalna slika svetovnega nazora časa, v katerem nastaja. Zato se v umetnosti vedno javlja mišljenje in čustvovanje človeka, ki umetnino ustvarja; tako bo razumljivo, zakaj je naš naturalistični čas podredil

s svojo nasilnostjo sebi tudi cerkveno glasbo. Ta magnetična sila pa je tako velika, da glasbenemu naturalizmu večkrat podlega celo umetnik, ki se sam v sebi tej smeri upira in ki stremi v idealistični svet. Dvoje spoznanj se rodi iz opazovanja teh dejstev in dvoje neizogibnih zahtev, ki naj vodijo v bodoče do razčiščenja cerkvene glasbene umetnosti: čim močnejša lastna zavest v spoznavanju samega sebe ter nato ločitev naturalističnih sestavin. Obe zahtevi pa se tičeta enako stvariteljstva (produkcije), kot izvajalstva (reprodukcije).

Po omenjenem načelu, da je umetnost vseskozi zrcalo, odsev nazora dobe, v kateri je nastala, se je od nekdanj oblikovala in razvijala vsa umetnost. In ker umetnost po svoji skrivnostnosti, ki je njena bistvena poteza, posega v nadnaravni, neoprijemljivi svet, je jasno, da stoji vedno v najožji povezanosti z vsemi onimi nazori človekovimi, ki se bavijo z reševanjem poslednjih vprašanj življenja, ki se tičejo onostranskega sveta, — da je vezana torej predvsem na vero in filozofijo. In res kažejo dejstva, da se je, kot vsa, tudi glasbena umetnost vedno oblikovala po takih nazorih.

Na sploh je mogoče trditi, da se je človek glede na te nazore, ki se tičejo poslednjih vprašanj, v prvem tisočletju naše zapadne kulture naslonil povsem na razodetje, da se je pa pozneje postopoma od zgolj verovanja pričel poglobljati tudi vase in iskal za poslednjimi vprašanji vedno bolj intenzivno tudi v samem sebi in to v rastoči napetosti prav do danes. V isti smeri se je razvijala in oblikovala glasbena umetnost v celoti. V prvem tisočletju vlada izključno gregorijanski koral kot nekak odsev razodetja. Pozneje pa umetnik postopoma gradi iz lastne fantazije, ki jo početkoma oblikuje še ob koralnih melodijah, od 16. stol. dalje pa umetnik koral povsem opusti in ustvarja svobodno. Od tu dalje nastane prav za prav šele zavestna ločitev posvetne in cerkvene glasbe, ki je pa kljub tej ločitvi vedno hodila dalje v objemu in v silnih medsebojnih vplivih do danes.

Kakor pa je v poslednjem času v splošni nazornosti povsem zavladal naturalizem, tako je tudi vsa umetnost dobila po že omenjenem načelu od tega naturalizma svoj vpliv in je zašla pod ta isti vpliv tudi glasba. Z njo v objemu tudi cerkvena glasba, to celo ne, da bi se zavedala.

Tako pa se godi, da umetnik, ki je ves pod vplivom današnjega vsepovsod uveljavljajočega se materializma ter pod vtisom raznih šol poslednjih naturalističnih slogov, da tak umetnik ustvarja cerkvene skladbe iz najčistejšega namena, da bi ustvaril čim popolnejšo duhovno umetnino. Toda, ker sam v sebi ni jasen, ga tako silni naturalistični vplivi dobe nujno potegnejo za seboj, še zlasti, ker večkrat res ni lahko ločiti svetlih, čistih lepot od temnih. Tako se dogaja, da nastaja polno cerkvenih skladb, ki jih ustvarja skladatelj v mirni zavesti, da je vlil vanje najintimnejše versko doživetje, pa je pri tem vsled nejasne lastne zavesti prezrl, kako se mu je v to doživetje podzavestno vtihotapilo povsem nasprotno, božji resnici nasprotno čustvo, ki je po vsebini kaj malo versko.

Resno je to poglavje še zlasti, ker je danes preveč omalovaževano. Kajti takih tvorb je mnogo od preprostega napeva, ki je tako priljubljen v ljudskem cerkvenem petju, tja do visokih umetnih cerkvenih skladb, ki so hotele biti odsev najvišjega duhovnega dviganja k Bogu, pa so v resnici postale plod podzavestne čutnosti.

Iz tega je povsem jasno, kako važna postaja za ustvarjanje prave cerkvene glasbe zavest duševnega življenja, po kateri je možno razbrati svoja doživetja in jih razpredeliti in postaviti tja, kamor spadajo. Saj s tem nikakor nočem trditi, da naj umetnik neduhovnih, prirodno usmerjenih sestavin svoje duševnosti ne oblikuje. Ne. Saj je bistvo človeka prav borba temnih in svetlih sil in rešitev človeka zmaga svetlobe nad temo. Le zavestnega razlikovanja teh različnih sil je potreba. Samo tako bo mogel ustvariti umetnik zdaj morda duhovno povsem čisto in poglobljeno versko skladbo, zdaj zopet zaneseno ljubavno umetnino; drugič morda celo versko skladbo, v kateri bo zavestno uporabil obojno doživetje, ko bo ponazarjal n. pr. borbo božje ljubezni s temo in zmago prve, ki izzveni o veličasten hvalospev Stvarniku. — Slišim ugovore in priznam, da so živeli veliki mojstri, ki so vse to tako ustvarjali brez lastne zavesti. Toda prvič so bile to po božje posebej obdarjene izjeme, drugič pa so živeli v drugi dobi. Naš čas pa ima zopet svoje in samo svoje zahteve, ki rastejo iz celotnega nazora in stanja.

Po vsem tem nastane vprašanje, kako naj se konkretno javlja cerkvena glasba in kakšna naj bo. To vprašanje pa ostane naloga ustvarjalcev umetnikov samih. Mislim, da pač vsako pristno in čisto versko doživetje najde v umetniku samo po sebi adekvatno obliko, če je dovolj močno. Predvsem veljaj, da bodi tako ustvarjanje živo, prepuščeno fantaziji, kjer se spričo vsebine doživetja rodi tudi primerna oblika. Prav gotovo pa je zgrešeno slepo povzemanje starih in že izrabljenih oblik preteklosti, ki v današnjem času niso več žive, temveč le mrtvi kalupi. Sploh je važno razjasniti poglavje, ki se tiče naslona na preteklost. Če skuša skladatelj, zavedajoč se, da je koral čista krščanska glasba, ali da predstavlja Palestinov slog kat'exohen katoliško glasbo, kar oživljati te stare stile, je zgrešeno. Kajti taka zunanja podoba je nastala v svojem času živo iz tedanje splošne miselnosti in čustvenosti in je v tem življenju imela svojo vrednost. Danes pa, ko je čas povsem drugačen, ko se nazori tako drugače in po svoje usmerjajo in oblikujejo po svoje tudi čustvenost, danes je slepo palestrinovsko grajena skladba mrtva. In marsikdo se bo morda zdrznil, če bom dejal, da je celo gregorijanski koral v dani obliki danes po svoje otrdel. Kajti pravo življenje je imel le v času, ko se je rodil in živel iz svoje posebne miselnosti prvih krščanskih stoletij. Res, da more danes marsikdo, ki zna najti pravi odnos do koralne glasbe, v njej doživeti vso lepoto in moč verskega doživetja; toda do tega se je moral priboriti skozi zunanjo obliko, do vsebine, ki je bila v koral položena, do vsebine,

ki je božja in večna. In kakor se vsak, ki se do te vsebine pribori, pred koralom do tal pripogne, tako je na sploh današnjemu človeku koral v svoji enoglasni zunanji obliki težko dostopen in zato ga tudi na splošno današnji človek nekako odklanja.

Tako pa smo prišli do jedra v vprašanju, kakšna naj bo cerkvena glasba. Njen smoter mora biti — oživititi duha, ki je bil položen v staro koralno umetnost in to z zavestnim razsojanjem svoje lastne duševnosti ter poiskati prav temu duhu novo, našemu času in novemu človeku dostopno in prikladno zunanjo obliko! Ta oblika pa bo v pravem umetniku živo zrasla sproti, kadar bo zmožgal v sebi oddeliti od ostalih doživetij čisto versko doživljanje, katero si bo v pravi moči nujno našlo pravi pristojni zunanji izraz. Zdi se pa, da se bo ta izraz oklenil predvsem melodije in melodičnega večglasja v polifonem zmislu; kajti v taki strukturi je duhovno gibanje vse močnejše, kakor v harmoničnih tvorbah, ki s svojim bogatimi sozvočji kar nehote merijo na čutno omamljanje in branijo duhu pot do sodelovanja. A tudi to ne sme in ne more biti izključna postava, ki bi s svojo nespremenljivostjo zopet postala mrtvi zakon.

H koncu se bom pri reproduktivni umetnosti le na kratko pomudil, ker se nanjo sicer z druge strani, vendar ista načela nanašajo. Silno mnogo je značaj cerkvene glasbe in njena duhovna moč zavisna tudi od reprodukcije, kajti doživetja, ki jih vlije izvajalec v podajano umetnino, prehajajo s toni vred na poslušalca, ki nanje nujno reagira po njih značaju. Zato je kaj važno, kako so izvajalci pri podajanju notranje ubrani. Res je s te strani stvar težja, ker prihaja pri večinomoma zbornem petju vpoštev množica pevcev. Marsikaj pa je ob tem možno doseči zborovodji, ali organistu. Če ima namreč ta v zavesti vzvišenost svojega opravila, če ne pride na kor, da bo koncertiral, temveč da bo molil ter je temu primerno notranje ubran, potem se mu bo posrečilo vsaj za potrebno uro časa dvigniti tudi površino razpoloženja celotnega zbora in doseči pri vseh o podajanju večjo poglobljenost. Seveda je pri tem potreba, da si je glasbeni vodja vsaj po možnosti na jasnem tudi glede osnovnega vprašanja o značaju umetnine same in njene prave ali neprave religioznosti, kar nas končno privede do iste nujnosti, da naj bo podana notranja zveza dobrega glasbenika z duševno visoko izoblikovanim človekom; to pa vodi zopet v nova razglabljanja.

Z napisanimi izvajanci sem poskušal v najširšem obrisu posvetiti v zadani problem, ki pa zahteva nedvomno še podrobnejših razmotrivanj, da se iskanje razsvetli in se čim bolj razcvete prava cerkvena glasba ter postane svojemu osnovnemu namenu zvesta, verna nositeljica čistih duhovnih idej ter vzvišena posrednica med človeškim duhom in neskončno božjo resnico.

Cerkvena pesem v pesniškem pogledu.

Ob 60-letnici Cecilijinega društva oziroma »Cerkvenega Glasbenika«
so se glede cerkvene glasbe oglasili glasbeniki tam in tod, treba je torej,
ko živimo v času splošnega in tudi umetniškega presnavljanja, da se zgane
tudi cerkvena pesniška umetnost in se ogleda v kritičnem presojanju ter
si pričenja iskati sledi v bodočnost.

Tako smo namenoma povzeli besedo, ki jo je 9. februarja 1937 v
»Slovincu« napisal glasbeni kritik Vilko Ukmar za cerkveno glasbo, a
veljajo v polni meri kakor za melodijo tako tudi za besedilo cerkvene
pesmi.

Ako primerjamo glasbeno stran in pesniško stran naše cerkvene
pesmi z umetniškega stališča, moramo reči, da druga daleč zaostaja za
prvo. Cerkvena glasba je našla ob vsakem času glasbenike, ki so bili
umetniki; dočim cerkvena pesem, kar zadene besedilo, često ne vselej,
ni drugega kot delo stihotvorcev, ki so zlagali kitice v sili, potrebi in po
naročilu. Kakor se je svoj čas mnogim zdelo omalovaževanje in poniže-
vanje pesniške sile in pisateljske moči, če je kdo na pr. sodeloval pri
Tomšičevem »Vrtcu« ali Kržičevem »Angelčku«, tako je bilo in je veči-
noma še sedaj malo cenjena in uvaževana cerkvena pesniška umetnost.
Toda Levstik in Župančič sta pokazala, da je treba tudi za mladinsko
slovstvo mojstra in to celo velikega mojstra, ker za mladino je najboljša
komaj dobro in primerno. Prav tako tudi cerkvena pesem ni ena izmed
najlažjih pesniških vrst in zahteva celega moža, zares pesnika.

Toda ne samo pesnika, za cerkveno pesem je treba tudi bogoslovca.
Ni ravno treba, da bi nosil duhovniško pošvečenje, a biti mora bogoslovno
in liturgično naobražen. Ali tudi to še povsem ne zadošča. Poleg stro-
kovnega znanja, torej poleg jasne misli mora imeti za cerkveno pesem
tudi toplo srce, pristno čustvo, pravo zavzetje, recimo, doživetje.

Ali naša cerkvena pesem pogostoma ni privrela iz tako ugodnih
okolščin in razmer. To je še sreča v nesreči, da se besedilo pri naših
cerkvenih pevcih in pevkah večkrat premalo razločno poje in torej ve-
činoma ne razume. Velikokrat so besede in oblike tako prozaične, da je
le škoda, če jih odeva lepo glasbeno nakitje. Iz lastne izkušnje vemo,
kako sta se dva veleznamenita slovenska pesnika norčevala iz cerkvene
pesmi, ne zaradi njene verske vsebine, marveč zaradi njene prozaične
oblike.

Naše cerkvene pesmi so potrebne temeljite revizije.

Kadar se torej izdajajo cerkvena glasbena dela, bi se morali z isto
natančnostjo kakor takti, presoditi tudi stih, kakor note, tako tudi besede.
Melodija in poezija oboje bi se moralo spajati v lepi harmoniji cerkvene
pesmi. Kakor je cerkvena oblast postavila nadzornike za cerkveno

glasbo v škofiji, tako naj bi se izbrali tudi večji presojevalci za cerkveno pesem.

Toda kar zadene presojevanje cerkvene pesmi z njenim besedilom, bi se morali ravnati po previdnostnem navodilu: »Sero medicina paratur«. V našem primeru bi se to reklo: Besedilo naj se presodi, preden se pesem uglasbi. Slovenski glasbeniki so v tem oziru premalo presodni in natančni in prehitro zadovoljivi. Ako katera pesem, bi morala zlasti cerkvena pesem priti prav iz srca, da bo mogla do srca. Resda večkrat glasbenik ali po njem tudi pevec doda pesmi to, česar slabost pesmi sama v sebi ne premore; vendar naj bi bila sveta pesem, tudi kar zadene besedilo, kar moč dobrega izvora. Evharistične himne za praznik sv. Reš. Telesa tako v oficiju kakor v misalu je zložil največji katoliški mislec in obenem pesniško visoko nadarjeni sv. Tomaž Akvinec. Cerkev je v zadnjih 500 letih napravila marsikatero revizijo v besedilu cerkvene pesmi in molitve; teksta sv. Tomaža Akvinca v označenem prazniku se pa ni dotaknila, niti z najmanjšo spremembo ne. Ni bilo treba!

V naši slovenski davnosti so bile cerkvene pesmi, zlasti Marijine pesmi, mnogo boljše kakor so marsikatero v sedanjosti. Morebiti prihaja to od tod, da so se navadno pele in ohranile najboljše; gotovo pa so se v nekdanjih dneh glasbeniki, večkrat ljudski pevci, posluževali besedila, ki je imelo svoj izvor globoko v verni ljudski duši. Danes nismo bili namenjeni, da bi k temu podajali zglede in vzorce, na katere smo mislili, ko pišemo te opombe.

Le nikar ne mislimo, da je besedilo za cerkveno pesem kmalu dobro in zadostno, ker prevzame vodilno nalogo pevec, ne pa pesnik; melodija, ne pa poezija; napev, ne pa spev! Prav, če je tako, saj človeka res bolj prevzame to, kar s čuti zazna; kakor to, kar šele počasi in s težavo z umom spozna. Ali to velja le za trenutni občutek in le v prvih proizvajanjih; sčasoma se pa tudi razum ob besedilu ustavi — in če se spotakne, ni dobro za cerkveno pesem, za cerkveno, naglašamo, čeprav je bila pesem lepo zapeta, odnosno čeprav je bila mojstersko uglasbena.

Kaj torej? Ne delajmo v tem pogledu preveč, rajši malo manj! Ne stikajmo preveč za novim besedilom, ali pa si ga posredujmo od tam, od koder vemo, da more priti kaj dobrega in umetniškega tudi za cerkveno pesem.

Splošno sodobno presnavljanje gre za pristnim in iskrenim izrazom in nastopom. Ali prav zlagatelji, ne skladatelji, v tem pogledu pri cerkveni pesmi marsikaj zagreše. Ni vse, kar se v cerkvi poje, cerkvena pesem, in ni vsaka cerkvena pesem zares pesem. Imejmo torej ne samo odprto uho, marveč tudi odprto srce, kadar gre za cerkveno pesem. Pevec in pesnik, skladatelj in zlagatelj, oba naj odpreta okno proti božjemu soncu, da se bo videlo in vedelo, iz kakšnih globin in do kakšnih višin bo mogla seči cerkvena pesem.

Nekaj spominov iz prve dobe Cecilijinega društva.

(Dalje.)

Mnogo več sreče, kakor v Gorici sami, je imela cecilijanska ideja po deželi in zlasti po hribovitih krajih. Kakor posije solnce najprej na visoke gore, tako so tudi blagodejni žarki na novo vzhajajočega solnca cecilijanskega preporeda najprej obsijali in ogreli goriške hribe. Cerkno, Šebrelje, Jageršče, Št. Vidska gora, Čepovan: to so bile prve trdnjave cecilijanskega pokreta. Zlasti Cerkno bi lahko imenovali središče cecilijanske propagande. Tamkaj so službovali kot kaplani zapored samo vneti cecilijanci in vrli glasbeniki. Ob času, ko je bilo v Ljubljani ustanovljeno Cecilijino društvo, je bil v Cerknem za kaplana Frančišek Sedej, poznejši goriški nadškof. Znano je, kako je bil Sedej v onih mladostnih letih ne samo navdušen, ampak — kakor se je sam izrazil — naravnost strasten cecilijanec. V Cerknem je kot kaplan z veliko vnemo poučeval in vodil petje. Po njegovem prizadevanju so že takrat hoteli ustanoviti »Okrajno Cecilijino društvo za cerkljanski okraj« in so v ta namen sestavili tudi že društvena pravila. Ni pa prišlo do tega, ker je ravno takrat tedanji goriški nadškof Andrej Gollmayer poslal Sedeja na Dunaj v Avguštinaj. Kako zelo ugodna tla je našlo cecilijanstvo ravno v goriških hribih, lahko spoznamo iz dopisa iz Šebrelj v »Cerkvenem Glasbeniku« (1881, str. 95), kjer beremo: »Le v dveh duhovnijah še spijo, sicer pa je ves cerkljanski okraj cecilijanstvu pridobljen«.

Zares, občudovati moramo energično delo neustrašenih mož, ki so z odločno voljo dosegli to v tako kratkem času! Sedaj, ob bisernem jubileju našega društva, pokličimo si s hvaležnim srcem v spomin vsaj nekatere glavne delavce iz one prve dobe, ki so toliko žrtvovali za cecilijansko idejo.

Med njimi zavzema posebno odlično mesto Adolf Harmel, mož blagega spomina. Kot rojen Idrijčan se je že v zgodnji mladosti naučil spretno igrati na gosli. Orglati se je učil šele pozneje kot duhovnik, ker je potreba tako nanesla. Sam je bil izvrsten pevec — basist — in prav dober dirigent. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, bogoslovje pa v Gorici. V goriškem semenišču je postal kmalu vodja bogoslovskega pevskega zbora. Pozneje kot duhovnik je bil tudi on eden izmed one četice, ki je leta 1876 pohitela v Gradec na občni zbor nemškega Cecilijinega društva. Želel se je sam poučiti, kaj je na cecilijanskem petju. Glasbene produkcije in navduševalni govori v Gradcu so ga popolnoma pridobili za cecilijansko strujo. Do smrti ni več spremenil svojega cecilijanskega prepričanja. Kjerkoli je služboval, bodisi kot kaplan v Cerknem, bodisi kot župnik v Šebreljah ali kot dekan v Komnu na Krasu: povsod je deloval v duhu Cecilijinega društva. Najlepša doba njegovega glasbenega delovanja je bila pač doba, ki jo je preživel v Šebreljah. Tamkaj si je ustanovil dober pevski zbor, s katerim je imel veliko veselja. Poučeval je pevce tudi koral. Posebno velika zasluga njegova je, da je bil glavni soustanovitelj Cecilijinega društva za goriško nadškofijo. Dne 17. maja 1883 so se zbrali prijatelji cerkvene glasbe na Sv. Gori pri Gorici. Pri sv. maši je močan pevski zbor pod izbornim Harmelovim vodstvom pel učinkovito Kaimovo mašo »Jesu Redemptor«

s tolikim uspehom, da so bili vsi poslušalci navdušeni za cecilijansko petje. Na Harmelov predlog so bili vsi za to, da se ustanovi Cecilijino društvo za goriško nadškofijo.

Ko se je Harmel pozneje kot dekan preselil iz svojega planinskega raja v Komen, je sicer tudi še poučeval cerkveno petje in priznati se mu mora zasluga, da je bil on prvi, ki je seme cecilijanstva zasejal tudi na kraško zemljo. Vendar preobilno delo in neugodne razmere so ga zelo tlačile, da ni kazal več nekdanje živahnosti in da tudi kot dirigent ni več nastopal. Umrl je v najlepši moški dobi, star komaj 47 let. Tako vnetih delavcev za prospeh cerkvene glasbe ni ravno veliko. Bog mu bodi na onem svetu obilen plačnik za vse, kar je na tem svetu storil dobrega v korist cerkveni glasbi in Cecilijinemu društvu!

Mož, ki je s svojim skladateljskim delovanjem že takoj v oni prvi dobi globoko posegel v življenje Cecilijinega društva, je brezdvomno Danilo Fajgelj. Tudi on zasluži, da se ga hvaležno spominjamo ob tej jubilejni priliki. V Idriji, svojem rojstnem kraju, se je že v prvi mladosti navzel veselja do glasbe. Z 12. letom se je že začel učiti igre na gosli pri tedanjem idrijskem goslarju Fr. Sinkovcu. Ker se je namenil posvetiti učiteljskemu stanu, je vstopil v idrijsko pripravnico. Tu se je učil petja, teorije in orgljanja pri slovečem organistu Antonu Krašnarju. Zlasti v orgljanju je napredoval Fajgelj tako naglo, da je že po enoletnem učenju mogel igrati na velikih orglah mestne župne cerkve. Kot učitelj je služboval najprvo v Bučki na Dolenjskem, od tam je bil premeščen na Trato na Gorenjskem in pozneje v Zalilog. Ker mu na Kranjskem sreča ni bila mila, je prosil za izpraznjeno mesto v Tolminu na Primorskem. Od tam je bil kot nadučitelj premeščen v Serpenico. V Tolminu in Serpenici je opravljal tudi službo organista. Fajgelj je bil izboren organist in improvizator, znan pa je bil zlasti kot zelo plodovit skladatelj. Skladal je v prvi vrsti za cerkev. Izdal je veliko skladb za orgle, kakor predigre in fuge, pa tudi veliko zvezkov cerkvenih pesmi v slovenskem in latinskem jeziku, veliko latinskih maš in Tantum ergo, več litanij itd. Čuditi se moramo njegovi izredni delavnosti in pridnosti. Kratko pred svojo smrtjo je še označil neko svojo skladbo z nadpisom »Op. 345«.

Ko je Fajgelj pred mnogimi leti objavil menda v »Slovencu«, da namerava izdati preludije, pisane v generalnem basu, ako se bo oglasilo zadostno število naročnikov, sem naročil napovedano delo tudi jaz. Toda čez dlje časa mi Fajgelj piše, da zaradi prepičlega števila naročnikov ne more izdati onega dela. Pristavlja pa, da je pripravljen zame en izvod posebej prepisati, ako mi je drago. Seveda sem bil s predlogom zadovoljen. Ker mi je bil Fajgelj znan kot izvrsten kaligraf, sem ga naprosil, da mi je nekaj mojih reči prepisal s kemičnim črnilom v svrhu litografiranja. Njegova pisava je bila silno razločna in jasna. Izmed mnogobrojnih Fajgeljnovih skladb gre pač prednost njegovim skladbam za orgle.

Nekdo je primerjal Fajgeljna s skladateljem Hrabroslavom Volaričem, ki je zagledal luč sveta tudi v goriških hribih, v Kobaridu, in je kot učitelj eno leto skupaj deloval s Fajgeljnom v Tolminu. Primerjaje zmožnosti obeh, je rekel: »Ako bi imel Fajgelj nekoliko več glasbenega duha Volaričevega, Volarič pa nekoliko več glasbenega znanja Fajgeljnovega, bi s tem oba precej pridobila.« Bodi že temu kakorkoli, neovrgljivo dejstvo je, da si je Fajgelj s svojim kompozitorskim delom pridobil veliko zaslugo in da ostane njegovo ime v zgodovini naše cerkvene glasbe vedno v časti. (Dalje prihodnjič.)

A. Foersterjeva »Missa festiva« — sedaj »Missa Quilisma«

I.

Letos obhaja Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo dvojni jubilej: šestdesetletnico odkar je bilo ustanovljeno in stoletnico rojstva velikega reformatorja cerkvene glasbe na Slovenskem in bivšega dolgoletnega organista v ljubljanski stolnici, orgelskega virtuozu A. Foersterja. Msgr. Premrl namerava za šestdesetletnico obstoja našega Cecilijinega društva pri slovesni maši izvajati Foersterjevo »Missa festiva«. V to svrho prinaša Cerkevni Glasbenik omenjeno mašo, pod naslovom »Missa Quilisma«, kakor jo je Foerster sam prekrstil in temeljito predelal, da je sedaj v tej obliki prav malo podobna prvotni »Missa festiva«.

Ko sem še pred mnogo leti pel na stolniškem koru, smo to mašo peli ob priliki petdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa 2. decembra 1898, 4. oktobra 1906 in zopet ob priliki šestdesetletnice vladanja omenjenega cesarja. To mašo je Foerster posebno cenil, ker jo je izvajal samo ob slovesnih prilikah. V glorijski se je nahajal krasen sopran-solo, ki ga je pela l. 1898 2. decembra izvrstna sopranistinja, solistka in večletna stolniška pevka ga. Mahrova. Foerster je dirigiral, orgljal je pa tedanji profesor Glasbene Matice Prochazka. Ta profesor je orgle izborno igral in v stolnici večkrat, še posebno pri pontifikalnih mašah.

»Missa festiva« je bila v prvi prireditvi — rekel bi — veliko lažja, posebno v ritmu. Zložena je tudi za orkester. Škoda, da te lepe maše Foerster ni dal natisniti in je ostala v rokopisu. Verjetno je, da so jo izvajali samo v stolnici. Jaz sem jo pel, kakor sem že omenil, trikrat. Partituro, glasove, pevske kakor orkestralne, je Foerster k tej maši spisal lastnoročno. Imel je lepo in razločno pisavo. Ako je z nožem kakšno napako popravil, je pri tem imel zelo srečno roko, da mu črnilo ni nikdar zalilo popravljenega mesta.

Te skromne vrstice sem napisal na željo gosp. urednika. Meni so pa obudile najdražje in najprijetnejše spomine mojih mladih let, ko sem z veseljem in ponosom pel, še kot računski podčastnik 17. pešpolka, v elitnem Foersterjevem zboru v ljubljanski stolnici.

Ant. Lavrič.

II.

Foersterjeva Missa »Quilisma«, ki jo priobčujemo v prilogah letošnjega »Cerkvenega Glasbenika«, je nastala iz njegove seveda tudi do sedaj še ne objavljene »Missa festiva«. Foerster sam je na ovitku inštrumentalnega materiala te maše zapisal prvotno: Missa festiva, potem pa to prečrtal in popravil v Missa »Quilisma«. Popoln naslov te Foersterjeve maše je: Missa »Quilisma« IV vocum inaequalium cum organo aut orchestro auctore Antonio Foerster. Op. 120. In fine exempla »quilismatum«.

Marsikomu se utegne naslov te maše zdeti čuden in nejasen. Zato ne bo odveč, ako to stvar na kratko pojasnimo.

Ime »Quilisma« je Foerster vzel od koralne note »quilisma«, ki ima obliko nažaganega oziroma nazobčanega kvadrata in se običajno pojavlja sredi dveh drugih navzgor idočih not.

Grška beseda »kvilizma« pomeni valjanje in se nota, ki jo koral kot tako prinaša, prevahala od spodnje prve na gornjo tretjo noto. Izvajanje kvilizma se je brezdvomno vedno razlikovalo od izvajanja drugih koralnih not. Vendar pa

so obstajale in še obstajajo med koralisti in koralnimi teoretiki o njej razna mnenja. Kanonik Fran Ferjančič je o teh raznih mnenjih glede kvilizme napisal v »Cerkvenem Glasbeniku« 1915 št. 4, 5 in 6 prav poučen članek. Tam navaja, kako sodijo o kvilizmi: solemska šola, znani slavni benediktinski opat dom Mocquereau, benediktinec p. Celestin Vivell, benediktinec p. Ambrozij Kienle, benediktinec p. Dominik Johner, vseučiliški profesor koralna dr. Peter Wagner, benediktinec p. Suitbert Birkle, dalje en prvih koralnih avtoritet dom Jos. Pothier, jezuit p. Ant. Dechevrens in starejši koralni pisatelji: Aurelianus, Gvido areški, Aribo ter Joannes de Muris. Eni razlagajo kvilizmo kot neko tresenje (vibracijo), oziroma kakor zdrsenje navzgor, drugi zopet kot nekaj trilec. Imenujejo jo tudi ali nota gradata, neuma gradata, vox tremula, nota volubilis in podobno.

Tudi naš pokojni Anton Foerster je imel o kvilizmi svoje posebno mnenje in ga priobčil leta 1915 v graškem listu »Anzeigebblatt für Kirchenmusik, Orgelbau und Glockenkunde« (št. 2 in 3). Foerster je zastopal mnenje, da koralna nota »kvilizma« ne pomeni samo enega tona, temveč skupino treh tonov, da je neke vrste glasbena olepšava, glasben okrasek, in da so se naš trilec, brzec in grizec razvili prav iz kvilizme.

Po njegovem bi se koralna skupina sledečih treh not, pri katerih je srednja zaznamovana kot kvilizma, morala izvajati takole:

Torej kvilizma kot nekaka triola.

Oprt na to naziranje in hoteč tako izvajano kvilizmo uvesti tudi v figuralno glasbo, je Foerster v svoji maši porabil te vrste okraskov mišljen kot kvilizma bolj ali manj v vseh spevih: na pr. v Kyrie v 2, 4, 6, 15 in 28 taktu; v Gloriji: pri »Adoramus te«, »miserere nobis«, »Jesu Christe«, v Credo: pri »incarnatus est«, »simul adoratur«, parkrat v Sanctusu; posebno lepo pri Benedictusu v začetku speva, drugič v altu in pri »hosanna«, pri »Agnus dei« pred Poco animato in pri »dona nobis pacem«. Na vsak način je maša s tem okraskom, s to »kvilizmo« pridobila na značilnosti in pevnosti. Opozarjam pa vse, ki bodo to mašo študirali in izvajali, naj vzamejo te okraske lahno, lepo vezano, hkrati snažno, ne zamazano in ne prehitro.

Mislím, da mi ni treba poudarjati, da je ta Foersterjeva maša zrelo, prvovrstno in vzorno cerkveno glasbeno delo. Maša je resna, hkrati pa krepka, melodijozna, harmonično pestra, kontrapunktično razgibana. Zbori, ki jo bodo izvajali, bodo napravili sebi in drugim resnično veselje in užitek.

Za sklep omenjam še to, da je Foerster latinskemu besedilu v rokopisni partituri dodal še staroslovensko. St. Premrl.

† Lojze Bratuž — Sočenko

V vrstah glasbenega sveta je žalostno odjeknila vest, da je tam doli v solnčni Gorici umrl nasilne smrti dne 16. februarja 1937 mladi in nadarjeni glasbenik Lojze Bratuž, ki se je kot glasbenik podpisoval tudi L. B. Sočenko.

V sledečih vrstah ni naš namen opisovati vsega njegovega kulturnega delovanja med primorskimi Slovenci, omejimo se le na njegovo glasbeno — organizatorično delo.

Rajni je bil rojen v Gorici dne 17. febr. 1902 v preprosti delavski družini. Že v mladih letih je pokazal silno nagnjenje do glasbe. Tudi v bratih in setri je bilo dokaj ljubezni do petja in glasbe.

Bratuž si je komaj desetleten že pridobil osnovno znanje v harmoniji in orglanju. Trinajst let je imel, ko je prvič sedel za orglami, čeprav ni še dosegel pedalov. Vedno je upal, da bo mogel s kako podporo nadaljevati glasbene nauke. Pa mu ni bilo dano. Vmes je prišla še vojna. Moral se je sam izobraževati. Z izredno vztrajnostjo in naravnim talentom, in silno ljubeznijo do pesmi, se je močno uveljavljal kot dirigent, glasbeni učitelj, organist in kot skladatelj.

Oglejmo si po vrsti:

A) Kot skladatelj je v prvi vrsti skladal cerkveno glasbo. Nekaj časa se je učil na konservatoriju »Tartini« v Trstu. Pozneje, ko mu razmere tega več niso dopuščale, se je spopolnjeval iz glasbenih strokovnih knjig. V normalnih razmerah bi se njegov izredno močni skladateljski talent vse še bolj spopolnil, vendar pa je vkljub temu razmeroma dosti del izvršil. Prispeval je k zbirki »Božji spevi« dve pesmi. K zbirki »Gospodov dan« tri pesmi. K zbirki »Zdrava Marija« štiri pesmi. K zbirki »Jubilate Deo« tri pesmi. K zbirki »Lauda Sion« tri pesmi. K zbirki »Cantate Domino« štiri pesmi. K zbirki »Laudate Dominum« dve pesmi. K zbirki »Laudes eucharisticae« dve pesmi. K zbirki »Ecce Sacerdos« eno pesem. Samostojno je izdal dve zbirki božičnih pesmi in zbirko velikonočnih pesmi ter dve nagrobnici. Posameznim pevskim zborom je zložil celo vrsto skladb, katere so vsi zbori sami za svojo rabo litografirali. Takih cerkvenih skladb je devet in trideset. Podobnih svetnih pa štejejo okoli štirideset, tako da je vseh njegovih skladb lepo število (ca. 180). Njegove »Obhajilne«, ki so že prirejene za tisk, bodo tudi še izšle. Zraven teh natisnjenih in prepisanih skladb pa je zapustil v rokopisu še veliko cerkvenih in svetnih skladb za mešani in moški zbor. Njegovih neobjavljenih rokopisov je okrog šestdeset.

B) Kot dirigent je imel poseben dar božji. Njegovi privlačni sili se ni mogel nihče ustavljati, mahoma si je osvojil srca vseh pevcev, ki so mu natančno sledili z vsem navdušenjem. Zato so ga srčno želeli pri vseh cerkvenih slovesnostih, zlasti pri novih mašah. Pod njegovim vodstvom je bil vsak zbor siguren, da bo izvrstno uspel. V Gorici je ustanovil in vodil dolga leta zbor prosvetnega društva »Mladika«. Priredil je z njimi tri večje koncerte, ki so pokazali njegov dirigentski talent. Bil je tudi eden glavnih delavcev pri »Pevskem oddelku« Prosvetne zveze. Celi vrsti podeželskih pevskih zborov je pomagal do ustanovitve in okrepitve. Sodeloval je tudi pri glasbenih tečajih, ki jih je prirejala Prosv. zveza v Gorici za organiste in zborovodje. Rajnki knezoškof Frančišek Sedej, blagega spomina, ga je imenoval za nadzornika cerkvenih zborov vse nadškofije. To imenovanje ni bilo še preklicano.

C) Kot učitelj glasbe je vzgojil celo vrsto organistov, ki so od vseh strani hodili k njemu v šolo in so pod njegovim vodstvom izvrstno napredovali.

Č) Kot organist je bil splošno priznan med najboljšimi v nadškofiji. Kot improvizator zdaleka ni imel para.

D) Kot človek pa je bil prijazen in ljubezniv. Bil je izredno dobrega, naravnost zlatega srca. Skromen in ponižen ni nikoli silil v ospredje. Bil je zvest in zanesljiv prijatelj. Z njim se sploh ni bilo mogoče skregati, ker je bil predober. Niti v smrtni bolezni ni nikoli tožil čez tiste, ki so mu toliko gorja povzročili. Bil je globoko veren in pobožnosti prvih petkov ni nikoli opustil — niti v zadnji bolezni ne. Umrli je star še ne polnih 35 let. Bil je izredno močan glasben talent, ki bi se v normalnih razmerah še vse drugače in mnogostransko razvil. Bil je šele v razvoju stvarjajočih sil in bi za razvoj petja in glasbe prav gotovo še obilo doprinesel. Naj bodo te vrste v skromen in hvaležen spomin prerano umrlemu kulturnemu delavcu in glasbeniku Lojzetu Bratužu! R. I. P.

* * *

Njegove skladbe:

I. SAMOSTOJNE ZBIRKE:

1. Bratuž Lojze: »Ena lučka«. Božična pesem za dvoglasni ženski zbor. Gorica, 1931. Str. 4. (Besedilo Stanka Staniča.)

2. Sočenko Lojze B.: *Detece sveto*... 5 božičnih pesmi za dvoglasni oz. za mešani zbor s spremljevanjem orgel. (Besedilo Ljubke Šorlijeve.) Gorica, 1932. Str. 11.

3. Sočenko Rojze B.: *Dve nagrobnici* za ženski zbor. (Besedilo Ljubke Šorlijeve.) Gorica, 1934 str. 3.

4. Vodopivec V. in Lojze B. Sočenko: *Štiri velikonočne pesmi* za mešani zbor. Gorica, 1934. Str. 4.

II. V ZBIRKAH:

1. »Božji spevi«, pesmi cerkvenega leta za mešani zbor, izdala Goriška Mohorjeva družba, Gorica 1929, so:

- a) Raj je zapravljen (adventna),
- b) Strašno trpiš, Zveličar moj (postna),
- c) Pevajmo pesem (velikonočna).

2. »Gospodov dan«, moške, obhajilne in blagoslovne pesmi za mešan zbor, izdala Gor. Moh. dr., Gor. 1930, so:

- a) Gospodov dan (mašna),
- b) Sreče polni sveti dan (predobhajilna),
- c) Pred tabo klečimo (blagoslovna).

3. »Zdrava Marija«, Marijine pesmi za mešan zbor, izd. Gor. Mohorjeva družba, Gor. 1933, so:

- a) Luči oltarne,
- b) Mati brezmadežna,
- c) V duši plamen nam čisti gori.

4. »*Ecce Sacerdos...*« Goritiae 1934. Sumpst Libr. Cath. Ur. V. Vodopivec, je: ena »*Ecce Sacerdos*«.

5. »*Jubilate Deo*«, adventne in božične pesmi za moški zbor, ur. V. Vodopivec, Gor. 1931, so:

- a) Raj je zapravljen (adventna),
- b) V daljavi zvonijo božični zvonovi (božična),
- c) Veseli čas praznujmo (božična).

6. »*Lauda Sion*«, pesmi v čast sv. Duhu, Srcu Jezusovemu in sv. Reš. Telesu za moški zbor, ur. V. Vodopivec, Gor. 1931, so:

- a) Jezus moj, v ljubezni vdani,
- b) Ljubi nas Srce presveto,
- c) Mlaji so postavljeni, za procesijo sv. R. T.

7. »*Cantate Domino*«, cerkveni moški zbori, postne in velikonočne pesmi, ur. V. Vodopivec, Gor. 1932, so:

- a) Zapuščen v neskončni boli (postna),
- b) Prežalostna mati (postna),
- c) Zlato jutro, jutro sveto (velikonočna),
- d) Iz groba... (velikonočna).

8. »*Laudate Dominum*«, zbirka mašnih pesmi za moški zbor, ur. V. Vodopivec, Gor. 1932, so:

- a) Breme grehov nosimo,
- b) Cvetice že oltar krase.

9. »*20 Tantum ergo*« ad 4 voc. inaeq., red. V. Vodopivec, Gor. 1934, so: 4 *Tantum ergo*.

10. »*Laudes aucharisticae*«, ed. Rom. Pahor, Gor. 1934, sta dve.

III. SKLADBE POSAMIČ LITOGRAFIRANE:

a) Cerkevne:

1. *Vstajenje praznujemo*. (Venec, 686.); 2. *Vstal je Zveličar*. (Bes. Ljubka Šorli); 3. *Prežalostna Mati*. (Bes. Venc. Belé); 4. *Križ zapuščeni*. (Bes. Ljubka Šorli); 5. *V daljavi zvonijo božični zvonovi* (meš. zbor); 6. *Noč najjasnejša, najlepša*. (Bes. Ljubka Šorli); 7. *Kako je Bog svet ustvaril*. (Bes. Sreč. Gregorec); 8. *Prva človeka*. (Bes. Srečko Gregorec); 9. *Novomašniku v pozdrav*. (Bes. L. Piščanc); 10. *Naše duše*. (Bes. L. Piščanc); 11. *V čast sv. Boštjanu*; 12. *Čemu prihajaš...* (Bes. V. Belé); 13. *Pozdravljen naš Voditelj*; 14. *Moj Zveličar* (obhajilna).

b) Svetne:

»*Sonce*«, moški zbor; »*Kraguljčki*«, harm., ruska narodna; »*Kozaška uspavanka*«, »*Dobil sem pisemce*«, harm., cerkljanska narodna; »*Kaj pa delajo ptički*«, harm., narodna; »*Hej, kako blesti se v skrinji*«, »*Nad globino silne reke*«, harm., kozaška za moški zbor in bariton solo s spremljavo; »*Kaj viharjev bi se bali*«, harm. po kozaški; »*Kraj brvi je ob potoku*«, »*Kolednice*« za moški zbor.

Ostale cerkvene in svetne skladbe je dajal zborom v rokopisih. Dostí jih je pa še v rokopisni zupuščini.

Stanko Premrl:

Anton Foersterjeve cerkvene skladbe v prilogah »Cerkvenega Glasbenika«.

(Dalje.)

L. 1885.

Ecce sacerdos magnus, op. 33. za mešani zbor s samostojnim orgelskim spremljevanjem. Skladba, posvečena takratnemu ljubljanskemu knezoškofu dr. Jakobu Missia, je mogočna in jasna. Izvajali so jo prvič pri slovesnem ustoličenju gosp. knezoškofa.

Missa in festis solemnibus. Koralna maša, prirejena v merjenem ritmu za 4 glasni moški zbor. V Gloria in Credo je koralna melodija iz Missa de Angelis dobro vidna, drugod manj.

Vidi aquam za mešani zbor. Čvrsta skladba z vmesnimi falsobordoni, zlasti v drugem delu.

Pri jaslicah (Fr. Grubarjeva božična pesem »Sveta noč«). Foerster jo je preprosto harmoniziral za mešani zbor in pridejal uvod in doigro.

L. 1886.

Offertorium in festo Epiphaniae Domini za mešani zbor. Pristno cerkvena, dostojanstvena skladba se pričinja v a-molu, nadaljuje in konča v a-duru.

Ave Maria za mešani zbor, in sicer za mezzosopran, alt ali tenor in dva basa ali za samospjev z orglami. Vzorna in občuteno zložena skladba.

Offertorium de Beata za en glas z orglami. Precej široko raztegnjena, dvodelna skladba.

Kantata iz psalma 126 »Ako Gospod ne zida hiše« za moški zbor. Op. 39. Skladba je posvečena gosp. Janezu Gnjezdi, takratnemu predsedniku Kat. društva rokodelskih pomočnikov, duh. svetniku in uredniku »C. Gl.«. Znana po svoji kremenitosti. Po obliki trodelna.

Graduale in festo omnium Sanctorum za mešani zbor. Zelo lepa skladba s 3 glasnim srednjim stavkom.

Offertorium in missa de Ss. Trinitate za moški zbor.

L. 1887.

Ozir v nebo. »Povzdigni se, žalostna duša v višave« za mešani zbor. Preprosta, v ljudsko smer težeča skladba.

Gospodov dan. »Povzdigni, duša se iz praha« za mešani zbor. Po stari pesmi prirejena skladba.

Zlatomašniku svetemu očetu papežu Leonu XIII. (Besede dr. Jan. Ev. Kreka) za en glas z orglami ali harmonijem. Živahna pesem prične s tematičnim uvodom in sklene s krepko doigro.

L. 1888.

Na slavo Avstriji. (Besede Ant. Funtkove) za dva soprana, alt, tenor in bas. Ta skladba je bila zložena ob 40 letnici cesarja Franca Jožefa I. Je krepka in melodijozna.

L. 1889.

Sv. misijon. »Milosti se čas odpira.« Za mešani zbor prirejena preprostoljudska skladba.

Jezus »Jezus, Zveličar, prisrčna radost«. Staroslovenska, prirejena za mešani zbor v g-molu.

Mašne pesmi za moški zbor: Pred povzdigovanjem A. Pred povzdigovanjem B. Po povzdigovanju. Pred povzdigovanjem. B. Pozneje sprejete v Foersterjeve kantike.

Graduale in missa votiva de s. Maria (Rorate) za tenor in dva basa.

L. 1890.

Libera za moški zbor. Vzorno zgrajena skladba, deloma so v nji uporabljeni falsobordoni.

Tantum ergo. Napev iz leta 1741, prirejen za mešani zbor. Pozneje sprejet tudi v Cecilijo in Premrlovo ljudsko pesmarico.

L. 1891.

Turba in Passione B. N. J. Ch. Klic množice iz pasijona, prirejen po koralni melodiji, a) za moški zbor, b) za mešani zbor.

Graduale in feria IV. majoris Hebdomadae za tri enake glase.

Tractus (et Offertorium) in feria IV. majoris Hebdomadae za tri enake glase.

Graduale in Dominica Resurrectionis za mešani zbor. Preprosti, lahki skladbi je pripisano besedilo tudi za velikonočni ponedeljek.

Svetemu Alojziju »Alozij, svetli naš uzor, nedolžnosti svetlik«. (Besede dr. Mih. Opeke.) Mešani zbor. Lepa skladba, zanimiva po nenavadni ritmični strukturi s štirikrat po sedem taktov, kar popolnoma odgovarja enako ritmični pesemski obliki.

L. 1892. 1893.

V tem letniku in v osmih prilogah leta 1893 so objavljeni: *Graduali, trakti in sekvence za nedelje in praznike cerkvenega leta ter večernice za veliko soboto.* Za 4glasni mešani zbor (brez obilgatnih orgel), deloma za en glas z orglami op. 54. *Teh skladb je 47 in si sledijo v naslednjem redu:* 1. *In Dominica I. Adventu*, 2. *Dom II. Adv.*, 3. *Dom, III. Adv.*, 4. *Dom. IV. Adv.*, 5. *Vigilia Nat. Dom.*, 6. *In Nativitate Domini (ad I. missam in nocte)*, 7. *Ad. II. missam in aurora*, 8. *Ad III. missam in die Nat. Dom.* (z deloma drugim besedilom tudi za Novo leto »*In Circumcisione Domini*»), 9. *S. Stephani Protomartyris*, 10. *S. Joannis Ap. et Evang.*, 11. *Ss. Innocentium*. 12. *In Dominica infra Oct. Nat. Domini* (hkrati tudi za razglašenje Gospodovo »*Epiphania Domini A*»), 13. *Epiphania Domini B.*, 14. *Dominica infra Oct. Epiphaniae*, 15. *In festo ss. Nominis Jesu*, 16. *Dom. III.—VI. post. Epiphaniam*, 17. *Dom. in Septuagesima*, 18. *Dom. in Sexagesima*, 19. *Dom. in Quinquagesima*, 20. *Dominica I. in Quadragesima*, 21. *Dom. II. in Quad.*, 22. *Dom. III. in Quad.*, 23. *Dom. IV. Quad.*, 24. *Dom in Passione*, 25. *Dom. in Palmis*, 26. *Feria V. in Coena Domini*, 27. *Sabbato sancto*, 28. *Pra vesperis Sab. sancto*, 29. *Dominica Resurrectionis*, 30. *Sequentia*, 31. *Feria II. post Pascha*, 32. *In Dominicis post Pascha*, 33. *In festo Patrocinii s. Joseph, sponsi B. M. V.*, 34. *In litanis majoribus*, 35. *In Ascensione Domini*, 36. *Dominica infra Oct. Ascensionis*, 37. *Dominica Pentecostes*, 38. *Sequentia*, 39. *Feria II. post Pentecostes*, 40. *In festo ss. Trinitatis*, 41. *In solemnitate Corporis Christi*, 42. *Sequentia*, 43. *Dominica II., III., XIV., XV., XVIII. post Pent.*, 44. *Dominica IV., V., VII., VIII., XIII. post Pentecostes*, 45. *Dominica VI., IX., XII., XVI., XVII. post Pent.*, 46. *Dominica X. XI., XIX., XXI., XXIII. post Pent.*, 47. *Dominica XXII. post Pent.* (Dalje prihodnjič.)

Emil Höchreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

(Dalje.)

7. I. 1925: »Hvala Bogu!« Prazniki so minuli; zdaj pride zopet normalna doba, v kateri morem moje glasbeno delo nadaljevati... Če ne pride kaj vmes, se peljem prihodnjo nedeljo v Ptuj v zadevi tamojšnjih orgel in v ponedeljek v Maribor, kjer bodo izvajali Dvořakovega »Mrtvaškega ženina«. Premrl in dr. Kimovec prideta tudi tja. Se bom vsaj malo oddahnil.

21. 1. 1925: Pridno delam (62. stran!); morda bom mogel upravi opero že junija meseca izročiti... 11. I. sem odpotoval v Ptuj. Mnogo smo razpravljali in si ogledali. Orgle bodo imele 27 spremenov v dveh omarah; kor je prostoren. Ker bo solnograška »Cecilija« v Ljubljani po Veliki noči odprla filijalko pod imenom Jenko in drug, je mogoče, da prične s temi orglami. — V Mariboru so me pričakovali; koncert (»Mrtvaški ženina«) je izvrsto uspel; Adamič pravi v Sl. Narodu, da je mariborska Gl. Matica prekosila ljubljansko. 100 pevcev, na lok: civilni godbeniki; na pihala: vojaki; 3 solisti. Poglavitna oseba tega večera je bil P. Kamilo (bas), solistinja (sopran) v višini jako dobra, v nižavi šibka; tenor-solist prijeten, malo šibek. Pevski zbor izboren, dobro šolan in krepak. 18. I. so koncert ponovili.

6. 2. 1925: Predno odrinem v p. Gvidonom v Novo mesto k duhovnim vajam, Ti moram sporočiti, kje tičim. Sem pri sklepnem zboru »Pevajmo pesem«, imam še 55 taktov instrumentirati; potem bom pa zapel »Te Deum«... Pišeš mi, da se pri pavkah ne piše več »muta in...«; kako se toraj označi sprememba tonov? [piše se n. pr. tako: F (navzgor) v C, ali C (dol) v G]. Včeraj so ocenili skladbe, poslane za natečaj. Vse tiste, katerih pisavo so spoznali, so odklonili, tako tudi Tvojo; češ, da tedaj ni mogoče objektivno ocenjevati. 1. nagrado je dobil Vodopivec, 2. jaz in 3. Vogrič... Dr. Kimovec je obolel.

17. 2. 1925: »Sklepni zbor tretjega dejanja sem črtal. Prvič je opera dovolj dolga, drugič bi petje sklepnega zbora preveč spominjalo na koncert, ne pa na dramo... V Novem mestu sem bil ves čas bolehen; sploh sem od božiča slab, skrbeti moram bolj za zdravje. Opera me je prevzela in je vzrok, da sem večkrat izgubil ravnotežje. Saj me razumeš, in imej z menoj potrpljenje. Delo mi je prišlo prepozno, ni mu več kos moja narava.«

27. 2. 1925: Postni čas se je pričel — meni zelo všeč. Svet ga komaj pozna... Hvala Bogu za milost katoliške vere in za redovni poklic... Živci so se že nekoliko pomirili; a delam le malo; počivam in to mi dobro dé... Dr. Kimovec je okreval, mora po zdravnikovem nasvetu na morje. Ker je »Ljubljana« brez dirigenta, so nekateri gospodje naprosili knezoškofa, da pride g. Dolinar v Ljubljano. Bajе pride po Veliki noči... G. Hubad je na dopustu; pravijo, da bo kmalu odstopil in g. Lajovic zavzel njegovo mesto.

12. 3. 1925: »Dobil sem Tvojo zbirko evharističnih pesmi »Lauda Sion«, jo brez odmora vložil ordinarijatu v odobrenje in je že dobil. Želim Ti najboljšega uspeha. G. Premrl je ravnokar izdal 10 mašnih in jih sam založil. Prireja spet cerkveni koncert: polovico pesmi, polovico orgelskih skladb... Dr. Čerin izvaja 17. 3. Brucknerjevo veličastno 7. simfonijo... P. Placid je nevarno obolel na revmatizmu. In jaz? Zdravnik je konstatiral arteriosklerozo, napisal zdravila, ki me bodo baje naredila zmožnega za delo. Ne smem h klavirju; opravim le najpotrebnejše za cerkev; sicer pa imam že 73 let! Visoka starost. Zakaj naj delam izjemo... V božjem imenu!

27. 3. 1925: »P. Placida so že pokopali; samo 5 dni je ležal; pogreb je bil veličasten; vrzel, ki jo je zapustil, se bo le počasi zamašila... Že 3 tedne se nisem dotaknil »Ehrbarja« (klavirja). 2. 4. izvajajo 7. Beethovenovo simfonijo. Ne morem se udeležiti, ker imam dela v cerkvi.«

10. 4. 1925: »Dittler ima že 3. dejanje v rokah in je kl. izvleček 2. dej., v kolikor sem mu ga dal, spisal... Da se Tvoja zbirka »Lauda Sion« ne razpečava v tej meri, kakor si si mislil, je vzrok avtografija, ker so pesmi deloma pretesno napisane. Organistom to ne služi dobro. Naše operno gledališče nazaduje; operne moči tirjajo preveč, denarja pa ni... V naši cerkvi je bilo dosti posla, tudi jaz sem pomagal, v kolikor sem mogel in ni mi škodovalo. Vesele velikonočne praznike«

22. 4. 1925: »Skoro vsak dan preigram kak del »Tajde« in popravljam malenkosti... Slovenec je prinesel obširno in dobro oceno Tvojih evh. pesmi. Glasbenik in Pevec bosta sledila... Jaz sem pričel z novimi Marijinimi pesmi za »Planike II, zloži jih tudi ti šest fino in skrbljivo in preglej jih večkrat!... Maj me veže na cerkev in dom. Materi Božji na ljubo!... Hubad se vrne 1. 5. od odmora; o dr. Kimoveu ni duha, ni sluha. Dolinar menda pride te dni stalno v Ljubljano kot dirigent »Ljubljane« in da pomaga g. Premrlu... V Novem mestu so opustili staro pokopališče in pokopavajo že na novem. V Solnogradu se vrše od 13. do 31. 8. slavnostne igre. Če bi bil mlajši in zdravejši! Tako pa dam prednost morskim kopeljem. A sam ne grem na Košljun; kaj nameravaš Ti?«

25. 5. 1925: »Opera je že pri knjigovezu. Ko jo dobim nazaj, pregledam z g. Vedralom v partituri še klarinete, rogeve in trobente — imam v to svrhu že premakljiv harmonij v sobi... 5. 6. bo Gl. Matica v naši cerkvi izvajala »8 Beattitudines« (blaženosti) od Cesar Francka, katero delo so že podali v Unionski dvorani. Je lepa glasba; kritika pa je strastna in krivična, eden pobija drugega... Jutri potujejo naši romarji v Rim, okoli 600 jih je, med temi 150 duhovnikov; oba škofa, tudi g. Premrl itd... Šmarnice se bližajo koncu; zbor je skoro vedno polnoštevilen. Tvoje evharistične pesmi, ki jih pojemo, so krasne, tako da smo vsi brez izjeme očarani... Kakor vsako leto, dá junij še vedno opravila do 20... 5. 7. bomo imeli še eno novo mašo...«

13. 6. 1925: Operni ravnatelj Rukavina je premeščen v Osijek, na njegovo mesto pride Polič (Tržačan)... Bil sem 3 dni v Kamniku. Julija meseca je pri nas kapitelj in vizitacija, p. general sam pride iz Rima... Jaz bom prost šele 3. 8.; menim, da je spet najboljše, da grem na morje; sveži gorski zrak mi koristi... Naši rimski romarji so se vrnili, zdravi in zadovoljni.

26. 6. 1925: »Zelo me veseli, da se na potovanju v Italijo ustaviš v Ljubljani. Nekaj dni boš tukaj preživel. Kopist Dittler bo celo partituro menda koncem julija dokončal... Pri procesiji na »Telovo« smo igrali in peli Tvoje in moje himne; doné prav lepo.«

10. 7. 1925: »2. 7. sem bil dva dni v Stični pri pp. cistercijanih. Pričakujejo tudi Tebe. Böhm z Dunaja mi je poslal dve Lechtalerjevi maši na ogled; jako lepa in umetna glasba; a preveč kromatike! Le tu in tam najdeš kako noto brez prestavnih znamenj. Z orkestrom ste izpeljivi, z orglami jako težke. Lechtaler je vrl in sposoben glasbenik. V nedeljo prične tu 4-dnevno zborovanje v svrhu približevanja pravoslavne cerkve z rimsko-katoliško. Pride več škofov in učenjakov obeh cerkvâ...«

18. 7. 1925: »Zelo mi je všeč, da me obiščeš šele nazaj gredé, kjer imamo zdaj kapitelj in biva general iz Rima pri nas... Srečno pot, zdravje in kar moč lepe vtise! Jaz mislim odpotovati 4. 8. na Košljun.«

28. 7. 1925: (naslovljeno v Rim). »Provincijalom je bil izvoljen p. Regalat; gvardijan je p. Angelus, jaz ostanem vikar... Za »Planike II« imam že 3 pesmi, ostale zložim v jeseni... Ti si tako srečen, in si zdaj v Rimu, v središču katoliškega sveta. Ubi Petrus, ibi Ecclesia. Porabi priložnost in vdihaj katoliški zrak,

katerega vsi vsestransko potrebujemo! Hvala Ti, da se boš v molitvi tudi mene spomnil... V zadevi zvonov sem se mudil na Jesenicah; potem sem šel v družbi peš čez Dobravo, Vintgar na Bled, potem z vozom v Lesce. Hotel sem se prepričati, ali sem še za kaj —. Dobro je šlo... P. Zakrajšek je dospel z družbo Slovencev iz Amerike; mudili so se tudi v Lurdu in v Rimu; 15. 8. pridejo na Brezje...«

7. 8. 1925: (S Košljuna) »Aleksandrovo se vsako leto bolj razvija, letos je tukaj 200 Slovencev Vsak dan jih pride nekaj na Košljun, kjer se snidemo in pozdravimo. Zdravstveni uspeh mojega tukajšnjega bivanja bo — kakor upam — dober... Da vidiš v Rimu vse znamenitosti, potrebuješ leta; zato ne prenapenjaj živcev, da ne oboliš... »Slovenec« je prinesel listek o moji operi.«

25. 8. 1925: »Hvala Bogu, sem že spet doma, počutim se dobro. Podrobnosti ustmeno. Kopal sem se letos 30-krat, imel dovolj družbe... 31. 8. posetim družino Pollakovo v Selu in se vrnem 3. 9. Morda ti je možno dospeti v Ljubljano pred 8. 9.; rad bi videl, da si ta dan na koru... (Dospel sem vrnivši se iz Italije — nazadnje sem se mudil v kopališču Riccione pri Rimini — programatično v Ljubljano in pozdravil tudi člane Hugolinovega zbora o priliki slovesne sv. maše 8. 9. Imel sem dokaj pripovedovati o mojem potovanju.)«

15. 9. 1925: »Upam, da si se vrnil okrepljen na Dunaj na svoj dom... Hubad že študira »Tajdo«; operni ravnatelj Polič je baje v enem dušku celo delo preigral in se o njem jako laskavo izrazil s pristavkom, da se bo opera »držala«. Je zasebno mnenje; vederemo.«

27. 9. 1925: »Tudi partitura »Tajde« je zdaj v Hubadovih rokah; klavirski izvleček so temeljito preštudirali in ocenjevali. Obenem so prosili za dovoljenje, da se glasovi izpišejo oziroma razmnožijo... Poslal Ti bom 6 pesmi, namenjene za »Planike I«; ni izključeno, da mi boš spet dal kak praktičen migljaj, za kar Ti bom hvaležen. Pa tudi Ti stori enako in pošlji mi Tvoje v pregled; naj doseževa — kolikor možno — enotnost... 11. 10. bomo izvajali v Kamniku cerkveni koncert...«

20. 10. 1295: »To je že generalna pavza v najini korespondenci; hočem jo prekiniti. Si mar bolan? Bog obvaruj!... Vedno sem bil navajen na čilo in živahno delovanje, zdaj pa ne gre več tako, starost teži. Fiat voluntas... Cerkvni koncert v Kamniku je jako dobro uspel. Peli smo gladko in fino — saj poznaš naš zbor. 33 nas je bilo; peljali smo se v 2. razredu. Cerkev precej polna, inteligenca navzoča. Po večerji smo se odpeljali, vsi židane volje. Tudi p. Guido in p. Angelus sta bila z nami... Iz Rima sem dobil dve Refice-jevi maši »Regina martyrum« in »Gratia plena«, ki sta posebne muzikalne vrednosti. Maši sta prav za prav troglasni, tenori visoki; vmes je dokaj četveroglasnega. Imamo tedaj spet stvari za študirati... Sedaj zlagam 5 pesmi za 3. red, lahke, preproste, vsem dostopne.« Opera igra letos pridno, so prišle sveže moči — pri pevcih in pri orkestru... 7. 10. je umrl dr. Šušteršič, kar si gotovo bral, previden s svetimi zakramenti za umirajoče. Njegov sprevod je bila spontana poklonitev zadnjemu kranjskemu deželnemu glavarju. Vsi sloji in vse stranke so se pogreba udeležili. Vsi listi so poudarili njegovo pomembnost; še nasprotniki so utihnili...«

28. 10. 1295: »Iskrena voščila k Tvoji srebrni poroki! Praznujta jo pri Gospodovi mizi in pa — domá! Kako rad bi bil navzoč!... O »Tajdi« ne vem ničesar, samo to čutim, da me je pošteno pritiskala. Deloma mi gre slabo, deloma dobro... Naju dva bo muzika uničila. Paziti morava in ne skušati Boga!... V četrtek je bila premijera v operi: Gerbičev »Nabor«. »Jutro« je ocenjevalo dobro z ozirom na starega † gospoda, »Slovenec« je pa opero raztrgal. Pri Vas gori slavite Straussa, »kralja valčkov«, mi se pa medseboj prepiramo... Zidajo na vso moč, če tudi je zima pred durmi, ceste krasno asfaltirajo, tako n. pr. Miklošičevo... Filijalka »Cecilije« se razvija le počasi, manjka naročevalcev. Do božiča bo morda že imela kaj opravila.«

13. 11. 1925: »Planike II« bodo obsegale 12 pesmi; kaj naj storim z ostalimi Tvojimi? V cerkvi na Trnovem je bil cerkveni koncert, več mojih pevcev je sodelovalo. Zastopani so bili Premrl s 4 točkami, dr. Kimovec 2, jaz z 2 in Rheinberger z 1... Koncert je bil lep... Jaz ne bom več koncertiral, škoduje mi; saj sem se dosti trudil. Iz Tvojih pisem razvidim, da tudi Ti že težko delaš. Imaš družino, pazi nase in varuj se!... »Pevec« razpisuje zopet natečaj za moške in mešane zборе... Dr. Kimovec bo izdal evharistične pesmi; nekatere so preproste in prikladne, druge pa zložene v modernem slogu. Srečno pot!... Kranjsko učiteljstvo je ustanovilo pevsko društvo, katerega duša je Bajuk. O vseh svetih so bili v Ljubljani in oba dneva se vadili. Kaj? »Jeftejevo prisego.« V januarju naj bo koncert.

6. 12. 1295: »Od 30. 11. do 8. 12. — ko vsako leto — devetdnevnic; vsak dan ob 5.30 zjutraj je latinska maša, zunaj pa —15° R. Hvala Bogu, da so moji pevci tako požrtvovalni. Nobeno leto nisem tako zmrzoval, kot letos...«

21. 12. 1925: »Pretekli teden so izvajali Novakov »Vihar«. G. Hubad me je povabil h glavni vaji. Ta simfonična pesnitev, ki traja 1 uro brez presledka, zahteva velikanski orkester, mešan in moški zbor in 3 soliste. Popolnoma moderna glasba z nakopičenimi motivi, ki vpliva zelo na živce; rečem Ti »zum närrisch werden«. Komaj sem pričakoval konca; a prišel je šele, ko sem bil popolnoma izdelan. Izvajanje pod Štritofom je pa bilo občudovanja vredno... V Gradcu bodo 8. 12. izjavali mojo »Missa Seraphica«, v Belgradu se bo slišala o božiču, »Jeftejeva prisega« 10. 2. v Mariboru (»Drava«), v Ljubljani najbrže v januarju (»Učiteljski pevski zbor«)... G. Hladniku gre slabo, tu in tam mu že pomagati kanonik Ferjančič.«

Stanko Premrl:

Orglarska šola v Ljubljani v letih 1877—1937.

(Dalje.)

Absolventi I. 1887.

48. Dolinar Janez, r. 4. marca 1872 na Primskovem pri Kranju kot sin organista in cerkovnika, ki je bil hkratu posestnik in gostilničar, je po očetovi smrti orglal v svojem rojstnem kraju do svoje smrti 6. jan. 1926.

49. Jereb Peter, r. 1. julija 1867 v Cerknem na Primorskem. Se je učil gosli še kot šolar v Cerknem. Po zgodnji smrti staršev je prišel k stricu v Tunjice pri Kamniku. Orglarsko šolo je dovršil z odliko. Nato je nastopil službo organista in občinskega tajnika v Litiji. Med tem časom je bil štiri leta pri vojakih in sicer pri godbi 97. pešpolka v Pulju. Orglal je v Litiji do leta 1933, vsega skup 42 let. Občinsko tajništvo še opravlja. Bil je mnogo let pevovodja litijskemu pevskemu društvu »Lipa«. Zložil je precejšnje število dobrih cerkvenih in svetnih zborovskih skladb. Nekaj jih je izšlo v »Cerkv. Glasbeniku« in »Novih akordih«. Leta 1924 je izdal zbirko 10 moških in mešanih zborov. Mnogo skladb hrani v rokopisu.

50. Lokan Filip, r. 19. apr. 1869 na Vranskem, je služboval kot organist in občinski tajnik od leta 1888 dalje na raznih krajih: v Selah na Koroškem, v Šmartnem pri Litiji, v Cerkljah ob Krki in drugod. V Šmartnem pri Litiji od 1900—08 in od 1921—24. Tu je umrl 21. dec. 1924. Nad 12 let je vodil tudi razne posojilnice.

51. Lozej Jožef, r. 15. dec. 1866 v Vrhpolju, župnija Mokronog. Je služboval kot železniški skladiščnik v Zagorju ob Savi, v Št. Lambertu kot

organist in učitelj in v Mokronogu 10 let kot organist, kot obč. tajnik pa nekaj let manj. Tu je umrl 10. aprila 1903. Bil je marljiv in zmožen organist.

52. Pasquotti Karel, r. 20. avg. 1869 v Leskovcu pri Krškem, je bil od leta 1888 do 1892 organist v Litiji. Tu je umrl (se ustrelil) 16. jul. 1892.

53. Šuštar Janez, r. 4. jun. 1866 na Selih pri Kamniku, je po dovršeni šoli služil najprej pri vojaški godbi v Ereegnovu, Kotoru in Zadru (od 1887 do 1891), potem je bil organist v Špitaliču štiri leta in pol, v Grebinjskem samostanu dve leti in pol, v Starem trgu pri Poljanah poldrugo leto, na Bledu 9 let in pol, v Št. Vidu pri Stični okrog 6 let in v Špitaliču drugič od leta 1924 do letos, ko je stopil v pokoj. Izmed njegovih 10 otrok žive še tri hčere: Antonija, Ana in Marija. Antonija, konservatorijsko šolana pianistinja in pevka, ki je pela pri gledališčih: v Ljubljani, Mariboru, Novem Sadu, na Dunaju in drugod, je poročena z dirigentom Akademskega pevskega zbora in vodjem Folklornega zavoda pri Glasbeni Matici v Ljubljani Francetom Maroltom. Najmlajša hči je učiteljica.

L. 1888.

54. Lipovšek Janez, r. 17. nov. 1862 v Zg. Lokah, župnija Blagovica, se je naučil orgljanja že privatno toliko, da je nekaj časa orglal v Kresnicah. Po dokončani šoli je služboval še v Kresnicah, potem v Krašnji 7 let, v Sori eno leto, v Dolu pri Ljubljani 5 let. Umrl je v Krašnji 24. jan. 1907.

55. Novak Janez, r. 2. jan. 1870 v Dobju pri Planini (Štajersko), je služboval kot organist in cerkovnik v Dobju 6 let, v Sv. Juriju ob Taboru 3 leta, v Mokronogu 2 leti, pri Sv. Lenartu nad Laškem 36 let. Ker mu je opešal vid, je leta 1936 stopil v pokoj in živi sedaj v kraju svoje zadnje službe.

L. 1889.

56. Baumkircher Franc, r. 20. avg. 1867 v Dobju pri Planini (Staj.) je po končani šoli šel k vojakom. Po odsluženi vojaščini je stopil v službo k železnici v Bosni; bil nastavljen v pisarni, nazadnje v Banjaluki. Sedaj živi ravnotam kot železniški upokojenec in hišni posestnik. Gosli so še danes njegov najljubši instrument.

57. Drole Franc, r. 28. marca 1873 v Sv. Juriju ob Taboru, je služboval kot organist od leta 1890 do 1894 na Vranskem, potem v Ponikvi, od leta 1896 dalje službuje v Laškem.

58. Herle Henrik, r. 9. jul. 1872 v Solčavi, je bil organist v svojem rojstnem kraju in umrl tu 13. nov. 1921. Mučila ga je božjast.

59. Pichler Josip, r. 28. febr. 1866 v Koprivnici pri Rajhenburgu, je bil organist v Slov. Konjicah.

60. Poklič Anton, r. 13. dec. 1861 v Vitanju, je služboval kot organist v svojem rojstnem kraju do svoje smrti 10. okt. 1902.

61. Slabé Franc, r. 30. okt. 1866 v Novi Oselici, je služboval kot organist na Studencu pri Krškem 4 leta in pol, v Vipavi 6 let, v Trziču 14 let in končno v Št. Vidu nad Ljubljano 13 let do l. 1927, ko je bil upokojen. Sedaj živi v Trziču, kjer vrši službo nočnega čuvaja pri tamošnji predilnici Gassner in Glanzmann. Slabé je nekoliko tudi skladal. V »C. Gl.« 1904, št. 12. se nahaja njegov »O salutaris hostia« za moški zbor. Slabéov sin Ladislav je po poklicu tudi organist in je služboval že na več krajih. Sin Franc je sodnik.

62. Sprachmann Ivan, r. 9. nov. 1873 v Dobrovi, župnija Černeče pri Guštanju na bivšem Koroškem (sedaj v okraju Prevalje v Jugoslaviji), se je po odlično končani orglarski šoli izpopolnjeval še ob strani svojega očeta in se pripravljaval za sprejem na učiteljske. L. 1893 je dovršil I. letnik učiteljsča v Ljubljani in služboval nato kot organist pri mestni župni cerkvi v Celju in nekaj časa pri minoritih v Ptuju. V Celju je bil tudi soustanovnik in prvi pevovodja

Celjskega pevskega društva. Po vojaški službi (1895—1897) je šel v Djakovo k škofu Strossmayerju v tamošnje stolnico kot koralist in organist. L. 1901. je napravil kot privatist zrelostni izpit za učitelja in bil še isto leto nameščen kot učitelj in voditelj šole v Podbrezju na Gorenjskem. Hkrati je bil tudi organist ter zelo uspešno vodil cerkveno petje. V tem službovanju je šel l. 1902 na Dunaj in napravil strokovni izpit iz glasbe za srednje šole. L. 1904 je bil iz Podbrezja premeščen kot nadučitelj v Čatež ob Savi in kmalu nato v Koper na učiteljišče kot vadniški učitelj. L. 1907 je prišel v Kastov kot učitelj glasbe in organist. Med svetovno vojno je služil pri vojakih. L. 1919 je bil nameščen v Ptuj na dekliški mešč. šoli, ter je bil še isto leto premeščen v Velikovec na gimnazijo. L. 1920 je bil imenovan za profesorja in bil nameščen v Ptuj na drž. realni gimnaziji. L. 1921 je bil premeščen na drž. učiteljišče v Maribor, kjer je l. 1936 stopil s polnimi (35) službenimi leti v pokoj. V zadnjih dveh službah — v Ptuj in Mariboru, je vodil šolsko cerkveno petje in deloma orglal. Sprachmann je tudi skladatelj. L. 1923 je izdal — pod imenom Janko Gradnik — zbirko postnih pesmi, l. 1936 pa zbirko svetnih mladinskih, za petje in klavir.

63. **Veber Peter**, r. 14. okt. 1871 na Zalilogu, je bil organist ravnostam 8 let, l. 1898 pa je odšel v Ameriko. Ali še živi ali je že umrl, ni znano.

L. 1890.

64. **Berčič Franc**, r. 27. jan. 1873 na Prežganjem kot sin organista-samouka in cerkovnika,¹ u. 19. maja 1930 v Sostrem. Po očetovi smrti l. 1897 je bil eno leto organist v Sostrem. Prevezel tudi majhno očetovo posestvo in očetovo harmonikarsko obrt. Nekaj je napravil novega, večinoma pa popravljaj. Prestavil je tudi dvojne starih orgel. Bil je navdušen zvonar in vnet za vse cerkvene slovesnosti: za postavljanje mlajev, slavolokov itd. Po enem letu službe je tako oglušil, da je pustil orgljanje. Ker pa je imel veliko veselje tudi do tesarskega dela, je vstopil v vevško papirnico kot tesar in ostal v tej službi do smrti.

65. **Holmar Matej**, r. 17. sept. 1869 v Vodica, župnija Mekinje pri Kamniku, je služboval kot organist v Mekinjah, Radečah, Št. Rupertu in v Ribnici. Nato je šel v Ameriko ter bil organist in pevovodja župnije sv. Vida v Clevelandu in na ondotni župnijski osemrazrednici učitelj petja. Bil je pevovodja društev »Sokol« in »Prosvete«, dokler ni sam ustanovili pevskega društva »Lira«. S tem društvom je priredil mnogo koncertov. Priredil in izdal je v samozaložbi cerkveno pesmarico »Slava Bogu«, ki se v nji nahaja 12 njegovih pesmi oziroma skladb. L. 1923 je izdal še pesmi za moške in mešane zборе pod naslovom »Ameriška Slovenska lira«. Nekaj skladb ima še v rokopisu. Živi v pokoju v Višnji gori v lastni hiši.

66. **Kocbek Valentin**, r. 10. febr. 1871 pri Sv. Juriju v Slov. Goricah, je bil najprej 5 let organist-pomočnik² v Apačah, ki so takrat pripadale graški nadškofiji. Tu je moral učiti in izvajati nemško petje. L. 1895 je prosil za tri službe: v gornještajerskem mestu Gröbning, v Ponikvi pri Celju in v Sv. Petru pri Radgoni. Zanimivo je, da je vse tri dobil; izbral si je pa Sv. Petra pri Radgoni. Tu je služboval tudi pet let in bil hkratu privatni uradnik pri odvetniku dr. Goričkemu. L. 1900 je prišel kot organist in cerkovnik v Sv. Jurij ob Ščavnici, kjer službuje še danes. Tu se je isto leto poročil s hčerjo svojega prvega učitelja v glasbi, bivšega organista v Sv. Juriju v Slov. Goricah, Matija Plohla Elizabeto. Ko mu je ta kmalu nato po porodu umrla, je vzel njeno sestro Matildo. S to ima štiri otroke: Miroslav je krojaški mojster ter pomaga očetu

¹ Berčičev oče je bil organist na Prežganjem za časa »nemškutarjev« na Jančem. Bil je talentiran, zaveden, krepak možakar. On je organiziral nekaj krepkih fantov, ki so pognali »nemškutarjev« prav do Vevč.

² V graški škofiji so organisti navadno nadučitelji; imajo pa organiste-pomočnike.

pri cerkovništvu, Edvard je profesor na III. drž. gimnaziji v Ljubljani in znan pesnik, Joško je šolski upravitelj v Vučji vasi pri Ljutomeru, hčerka Matilda pa obiskuje meščansko šolo.

67. Šentjurec Silvester, r. 29. dec. 1872 v Trbovljah, u. 9. febr. 1937 v Ptuj, je po odlično dovršeni orglarski šoli služboval kot organist v Stangi, Mozirju in Ptuj pri oo. minoritih. Pozneje mu je bila služba odpovedana. Nazadnje je bil vratar v tovarni Petovia. Mnogo je storil za organizacijo slovenskih organistov; bil predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev Podpornega društva organistov in njegov prvi predsednik. V društvenih zadevah pa tudi sicer že svojčas večkrat pisal v »C. Gl.«.

68. Uranič Blaž, r. 5. marca 1873 na Olševku pri Kranju, je služboval kot organist v Naklem tri leta, v Dolu pri Ljubljani eno leto, na Trsteniku tri leta, v Smartnu pri Kranju dve leti, v Bukovščici pri Škofji Loki devet let. Tu se je l. 1902 poročil. Ko so mu l. 1910 oči opešale, ni imel več stalne službe, temveč je semtertje organiste nadomestoval. V maju 1936 je bil sprejet kot oskrbovavec v »Dom slepih« v Stari Loki.

69. Vivod Anton, r. 5. jan. 1874 v Doliču pri Slovenjgradcu, je služboval kot organist pri Vrelih vodah in v Spodnji Polskavi od 1890 do 1904. Pozneje je bil železniški uslužbenec v Pragerskem. Umrli je kot upokojen železničar v Spodnji Polskavi 7. jan. 1937.

L. 1891.

70. Arko Jernej, r. 22. avg. 1868 v Sodražici, u. v ljubljanski bolnišnici 13. avg. 1893. Organist najbrž ni bil nikjer.

71. Armeni Luka, r. 9. okt. 1871 v Trbovljah, je služboval kot organist najprej v Št. Lambertu, po dosluženju vojaški dobi pa v Blagovici. Potem je bil eno leto brez službe v Nemčiji. Nato je orglal v Krašnji in Mošnjah. Od l. 1907 do 1908 se je učil na Vrhniki mlekarstva. Nadaljne organistovske službe je opravljal: na Polšniku eno leto, v Špitaliču dve leti, v Stušenem pri Postojni dvanajst let, v Podzemlju tri leta in v Radomljah dve leti. Nato je delal tri leta na Staretovi žagi v Preserju pod Homcem. Končno je orglal še v Trzinu pri župniku Molju do l. 1933. Sedaj biva v Domžalah v pokoju. Njegov sin Franjo je organist v Toplicah pri Novem mestu.

72. Čirič Franc, r. 26. okt. 1866 na Rožičkem vrhu v župniji Sv. Jurij ob Ščavnici, je služboval kot organist v domači župniji. Sedaj živi kot vojni invalid v Mariboru.

73. Krpač Gregor, r. 12. marca 1862 v Šmartnem pri Velenju, je orglarsko šolo dovršil kot privatist. Že prej je kot organist služboval v Št. Ilju pri Mislinji (1883—1886), v Zavodnju pri Šoštanj (1886—1889) in v Šmiklavžu pri Slovenjgradcu (1889—1891). Po napravljenem organistovskem izpitu službuje v Šmartnem pri Slovenjgradcu. Tudi njegov sin Ivan je izprašan organist in pomaga svojemu očetu.

74. Rojnik Vinko, r. 22. jan. 1864 v Braslovčah je dovršil orglarsko šolo kot privatist. Kot organist je služboval mnogo let v rojstnem kraju ter tu umrl 25. jan. 1927. Dopisoval v »C. Gl.«.

75. Savinšek Jakob, r. 3. julija 1871 v Novi štifti pri Gornjem gradu, u. kot organist na Jesenicah 9. sept. 1924. Orglanja se je učil najprej pri kapucinskem organistu Janezu Zupancu v Celju, potem v orglarski šoli v Ljubljani, ki jo je dovršil z odliko. Kot organist je služboval v Radečah pri Zid. mostu, v Šmartnem na Paki, Gornjem gradu, na Ponikvi, v Radovljici in na Jesenicah. V zadnji službi je bil od l. 1901 do svoje smrti, dobrih 23 let. Bil je izvrsten organist in pevovodja. Poskušal se je tudi v skladanju in zložil nekaj lepih cerkvenih pesmi in motetov. V »C. Gl.« 1897 se nahaja njegov ofertorij za cvetno nedeljo, ena pesem v zbirki »Slava Jezusu«, ena v »Slava

presv. Evharistiji«. L. 1923 je ljubljanski škof. ordinariat Savinška pooblastil kot kolavdatorja zvonov pri tovarni kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Savinšek je bil kot glasbenik in kot družabnik splošno priljubljen.

76. Zelič Karel, r. 17. okt. 1873 pri Sv. Rupertu nad Laškem, je služboval kot organist pri Sv. Marjeti poleg Rim. toplice dve leti in v Šmarju pri Jelšah 37 let (od 1893—1930). Od tedaj živi v Šmarju pri Jelšah v pokoju.

L. 1892.

77. Mrak Andrej, roj. na Pečinah (Prim.). Kje je služboval, ni znano.

78. Pertot Ferdinand, r. 25. dec. 1872 v Barkovljah pri Trstu, je bil več let organist ravnotam pod župnikom Črnetom in Kjuderjem. Glasbe se je učil tudi na Dunaju. Umrli je 12. jan. 1919 v Šklednju pri Trstu.

79. Rus Franc, r. 1. avg. 1870 v Šmartnem pri Litiji, se je kot šolar učil petja pri organistu I. Bartlu in sodeloval že pred vstopom v orglarsko šolo pri šmartinskem pevskem društvu »Zvon«. Kot gojenec orglarske šole je pel pri frančiškanih pod p. Angelikom Hribarjem in v stolnici ter pri »Slavcu« in v Čitalnici, pri pevskem društvu Vič-Glince pa je bil pevovodja. Po dovršeni orglarski šoli je pri gledališču v Ljubljani — ki se je takrat nahajalo v Šelenburgovi ulici — pel 11 let v zboru in male solistične vloge. Dve leti je bil v službi pri odvetniku dr. Ivanu Tavčarju in pri odvetniku dr. Viktorju Zupanu. Nato je služboval sedem let v Djakovu kot stolni koralist skupno s Hrvatoma bratoma Trišlerjema in s Slovenci: Sprahmannom, Pozničem in pozneje Koželjem. Tu je sodeloval tudi pri pevskem društvu »Preradovič« in vodil pevsko in tamburaško društvo. Ko se je vrnil v Ljubljano, sta z bratom Alojzijem imela štiri leta trgovino z žitom, semeni in kurivom. Nato je bil uslužben v raznih pisarnah: v Ljudskem domu, pri Rafaelovem društvu in končno devet let v Tobačni tovarni. Istočasno je pel zopet kot stalni član ljubljanske opere do l. 1932. Sodeloval pa je tudi mnogo kot zelo cenjen cerkven pevec: 20 let v stolnici pod Foersterjem in Premrlom, več let pri sv. Jakobu pod Belarjem in Gerbičem, in po potrebi še v drugih cerkvah in kapelah. Mnogo let je bil član pevskega zbora Glasbene Matice pod Hubadom, član pevskega zbora Rokodelskih pomočnikov pod Sachsom in član ozor. pevovodja pevskega društva »Merkur«. Rus — ki ga moramo prištevati k slovenskim posebno zaslužnim pevcem — živi v pokoju v Ljubljani.

80. Sparhak Ludovik, r. 19. aprila 1860 v Rogatcu, izhaja iz obrtniške družine, ki je bivala tam že po l. 1700. Izučil se je naprej v Zagrebu ključavničarstva. Radi boleznii je to stroko opustil in začel pri svojem stricu Janezu Sparhaklu, župniku pri Sv. Petru na Medvedjem selu kot samouk orglati (od 1881 do 1891). Tega leta je šel v orglarsko šolo in jo v enem letu dovršil. Nato je nastopil službo organista v Štangi in bil hkrati pomožni učitelj na tamošnji zasilni šoli. L. 1895 je dobil službo organista, cerkvenika in učitelja na Skaručni pri Ljubljani. Tu je deloval eno leto. Nato je bil dve leti organist in cerkvenik na Teharjih, eno leto v Št. Jurju pri Grosupljem in šel nato l. 1899 že drugič na Teharje, kjer je potem služboval do konca l. 1926. Radi starosti in oglušlosti je službo pustil in se oprijel ravnotam svojega malega posestva. Tu biva še sedaj. Poročen l. 1893 z Marjeto Sajè, sestro župnika in duh. svetnika Mihaela Sajè v Štangi, je imel štiri sinove, od katerih sta dva že umrla, najstarejši, Ludvik, je župni upravitelj v Lomu nad Tržičem, tretji, Leopold, pa rač. uradnik poštne direkcije v Ljubljani.

L. 1893.

81. Benda Anzelm, r. 15. aprila 1876 v Kapljivasi, župnija Komena, je bil organist v Šenkovem turnu od l. 1893 do 1897, nato je šel k vojakom. Pozneje je služil pri železnici: v Kamniku, Pazinu in Zagrebu. Sedaj živi v pokoju v Ljubljani.

82. Čadež Jakob, r. 19. julija 1874 v Poljanah nad Škofjo Loko, je služboval kot organist najprej v St. Jurju pri Grosupljem, potem je bil tri leta in pol pri vojaški godbi v Celovcu, nato organist poldrugo leto na Homcu, štiri letu v Šmartnem pri Kranju, tri leta v Dolu pri Ljubljani, štiri leta v St. Jerneju na Dolenjskem, deset let na Koroški Beli, tri leta v Šmartnem pod Šmarno goro in končno sedem let v Višnji gori. Sedaj živi v pokoju v Šmarju pri Grosupljem.

83. Čirič Ivan, r. 5. dec. 1873 na Rožičkem vrhu, župnija Sv. Jurij ob Ščavnici, je bil organist na več krajih. Zdaj je posestnik v Gornji Radgoni.

84. Kamnikar Josip, r. 25. marca 1876 v Svibnem pri Radečah, je prejel prvi glasbeni poduk od svojega očeta, ki je znal piskati na klarinet, in od svojega deda Matevža Petavarja, org. v Svibnem. V orglarsko šolo je vstopil po nasvetu o. Angelika Hribarja. Po dveletnem študiju je dobil, vsled priporočila svojega učitelja o. Ang. Hribarja ponudbo župnika Mih. Sajeta, da bi prevzel org. službo v Štangi. Ker pa je želel najprej šolo dokončati, ponudbe ni izrabil. Kot učenec org. šole je pel na stolnem koru in po potrebi namestoval Leop. Cveka, org. v prisilni delavnici. V tretjem letniku mu je bilo na priporočilo ravnatelja Ant. Foersterja poverjeno podučevanje slepega org. učenca Jos. Gostinčarja. Prvo službo je nastopil 1. febr. 1894. v Radečah pri Zid. mostu. Leta 1897 je bil vzet v vojaščino, katere pa je bil vsled rodbinskih razmer že po štirih mesecih oproščen, na kar se je zopet vrnil v Radeče. Tu je opravljal poleg org. službe tudi službo tajnika posojilnice, pozneje pa je bil nameščen v notarski pisarni Karla Pleiweisa v Radečah. Bil je tudi soustanovnik in glasbeni vodja pevskega kvarteta »Pika« (Jos. Petrič, Fr. Ivane, Jos. Kamnikar, Iv. Arhar) in pevskega in tamburaškega društva »Kum«. Podpornemu društvu organistov je bil prvi tajnik. Konec aprila 1902 je prevzel org. službo v Osijeku-doljnem gradu. Štiri mesece pozneje ga je imenovalo tamkajšnje pevsko društvo »Lipa« za svojega pevovodjo, katero funkcijo še vedno vrši. 1. sept. 1913 je postal učitelj petja v gimnaziji in realki, nekaj pozneje pa v ženski realki in liceju. Vse te službe je opravljal do l. 1917, ko jih je moral zaradi vnetja grla opustiti. Medtem je bil l. 1914 od mestnega zastopstva v Osijeku izvoljen za mestnega organista in učitelja petja na višji deklinški šoli. Razen tega je poučeval na mestnem konservatoriju od l. 1927 do l. 1934 igranje na klavir.

85. Klančnik Franc, r. 2. dec. 1876 v Šmartnem na Paki. Je služboval kot organist v rojstnem kraju štiri leta, nato je bil tri leta pri vojaki, potem pa orožnik do smrti. Umril je l. 1904 na Pragerskem.

86. Ošabnik Alojzij, r. 1. junija 1874 v Ljubljani, je bil organist in pomožni učitelj na Skaručni nad Ljubljano, potem je služil pri vojaki, nato je bil v Tržiču pri sodišču pisarniški uslužbenec in končno pri železnici postajni odpravnik na Jesenicah, v Ribnici in Kamniku. Odkar je bil l. 1923 upokojen, živi na svojem posestvu v Tržiču.

87. Strniša Peter, r. 16. maja 1877 v Svibnem, u. 6. apr. 1931 v Sremski Mitrovici. Njegova mati Justina, roj. Petavar, je bila hči dolgoletnega organista v Svibnem Matevža Petavarja. Strniša je služboval kot organist na Studencu pri Krškem, v Planini pri Rakeku, od tam je šel 1898 k vojakom in služil pri godbi. L. 1901 je nastopil službo organista in pevovodje v Sremski Mitrovici, kjer je vneto in kar moč vestno deloval do svoje smrti. V Sremski Mitrovici je bil tudi učitelj petja na gimnaziji in pevovodja treh pevskih društev. Bil je izredno priljubljen glasbenik. Njegova soproga je bila sestra † ljubljanskega stolnega kanonika Ferdinanda Čekala.

L. 1894.

88. Cvek Ivo, r. 27. jan. 1877 v Ledinah nad Idrijo, je služboval kot organist najprej v svoji rojstni župniji (od 1894 do 1902), eno leto nato v Sodražici, dve leti v Vel. Laščah, dve leti in pol v Vipavi. Po prestani težki

bolezni je nastopil v maju 1908 službo kot organist in pomožni učitelj v Štangi nad Litiijo in jo opravljal do leta 1921. Dve leti in pol je orglal na Prežganju. Nekaj časa nato je živel na svojem posestvu v Trebeljevem; od 1. nov. 1926 dalje pa je organist in obč. tajnik v Loki pri Zidanem mostu.

89. Gostinčar Jože, r. 23. marca 1873 v Dolu pri Ljubljani, je bil kot slepec izreden učenec orglarske šole. Po dovršeni šoli je uglaševal klavirje. Umrl je 11. maja 1900 v bolnišnici v Ljubljani.

90. Jerman Jakob, r. 30. julija 1876 na Homecu, je bil organist v Planini pri Rakeku. Tam je 21. julija 1896 utonil v Uncu.

91. Petelin Anton, r. 18. jan. 1868 v Podpeči, župnija Preserje, se je učil najprej krojaštva. Kot učenec orglarske šole je bil strežnik pri oo. jezuitih, ki so bivali takrat še pri sv. Florijanu, nekaj časa pa je stregel v stari bolnišnici. Kot organist je služboval v Žalni, v Naklem in v Goričah, kamor je prišel l. 1897. Tu se je oženil, kupil hišico in malo zemlje ter opravljal službo organista in cerkovnika nekaj manj kot 40 let. Zadnja leta je trpel na raku v požiralniku in želodcu. Umrl je 12. julija 1936. Njegov sin Stanko je gimn. profesor v Ljubljani.

92. Rotar Ignacij, r. 3. avg. 1877 v Lokah, župnija Sv. Jurij ob Taboru, se je pri vojakih ustrelil.

93. Štangl Valentin, r. 4. febr. 1877 v Kotmari vasi na Koroškem je že kot učenec orglarske šole orglal ob nedeljah v cerkvi sv. Florijana pri maši realcev in tudi v stolnici pri blagoslovih in večernicah večkrat nadomestoval gosp. Foersterja. Po dovršeni šoli je služboval eno leto v domači župniji Kotmara vas, nato 7 let v Grebinju pri Velikovcu. Leta 1903 je dobil službo občinskega tajnika in organista v občini Bistrici, župnija Šmihel nad Pliberkom. V tej lepi slovenski zavedni občini in župniji je služboval do leta 1920. V Šmihelu in v bližnji okolici je igral in prepeval s svojimi pevci na 16 novih mašah, med temi tudi na novi maši sedanjega ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana. Po nesrečnem plebiscitu je odšel s Koroškega na Štajersko. Bil zaposlen nekaj časa pri Jadranski banki v Mariboru, nato v Prevaljah kot pomožni uradnik. Potem dobil službo tajnika pri občini Marenberg in namestnik organista Domanjka. Leta 1931 je bil kot občinski tajnik upokojen in se je preselil na svoje posestvo v Boč-Falo, župnija Selnica pri Dravi. Od tu hodi sedaj vsako nedeljo orglat v romarsko cerkev Device Marije v Puščavi. Njegova hčerka pa hodi orglat v sosednjo župnijo Št. Ožbalt.

94. Šarc Janez, r. 28. avg. 1875 na Homecu, je služboval kot organist v Št. Juriju pri Grosupljem, na Homecu in na Breznici. Umrl leta 1915 med svetovno vojno v Karpatih.

95. Weiß Alojzij, r. 21. jun. 1871 v Radgoni v župniji sv. Ivana. O njem žal nimamo drugih podatkov. (Dalje prihodnjič.)

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Dne 23. aprila se je vršila redna odborova seja katere so se udeležili: dr. Dolinar, dr. Gržinčič, Janežič, Pivk, Premrl, Puš, Steska in Zdešar. Najprej je poročal msgr. Premrl kot ravnatelj orglarske šole: Orglarska šola ima v tekočem šolskem letu 20 rednih in dva izredna učenca. V januarju sta dva učenca zbolela za škrlatinko in morala v bolnišnico. Ker so šolo radi nalezljivosti bolezni razkužili, se pouk več dni ni mogel vršiti. Prvo polletje se je zaključilo 13. februarja z razdelitvijo šolskih naznanil. Splošen uspeh je bil dober. Pred veliko nočjo so se učenci z ostalimi ljubljanskimi fanti udeležili duhovne obnove v Križankah. Posebnega duhovnega voditelja samo zanje ni bilo mogoče dobiti. Po veliki noči je moral en gojenec II. letnika odriniti

k vojakom, eden pa je moral po zdravnikovem nasvetu nastopiti bolniški dopust. V šoli »Sloge« obiskujejo trije učenci pouk v igranju na klarinet, eden pa se uči bas. Učitelji so z uspehom zadovoljni. Dne 8. marca je umrl gosp. Ivan Levec, šolski ravnatelj v pok., ki je poučeval na orglarski šoli šest let pravopisje in lepomisje. Šola se je udeležila pogreba in učenci so mu zapeli dve nagrobnici. — Po sedanjih izgledih bodo letos dovršili šolo štirje redni gojenci in en hospitant. Tudi se priglašajo že novi gojenci, ki žele biti sprejeti v šolo z novim šolskim letom. Sprejem bo dne 30. junija, toda sprejeti jih bo mogoče največ šest ali sedem.

Z ozirom na željo nekaterih štajerskih organistov, naj bi bila v Sloveniji samo ena orglarska šola, in sicer v Ljubljani — o kateri je bilo govora že pri zadnji odborovi seji — poroča nadalje msgr. Premrl, se je ravnatelj Bervar na zadnjem občnem zboru organistov mariborske škofije v Celju izjavil, da se bo orglarska šola prestavila v Maribor in da je zadeva tudi s škofijskim ordinarijatom v Mariboru že urejena. Vsled tega odpade za nas vsak nadaljnji pretres tega vprašanja.

Zadnji del poročila msgr. Premrla se je nanašal na plačevanje prispevkov cerkva za orglarsko šolo ter gmotni položaj »Cerkv. Glasbenika«. Končno je še omenil, da sta prispeli dve poročili o izvršenih nadzorovanjih v ljubljansko-okoliški in loški dekaniji, ki sta jih poslala prof. Tome in g. Jobst.

V nadaljnjem poteku se je odbor razpravljajal o splošnih vprašanjih cerkvene glasbe. Ugotovil je, da se zadnje čase vedno pogosteje pojavljajo od raznih strani glasovi, ki trdijo, da se je naša cerkvena glasba začela oddaljevati od svojega cilja, da vedno bolj izgublja svoj cerkveni značaj in se pogosto prav nič več ne loči od svetne glasbe. Prav tako pa je odbor ugotovil tudi, da so trditve cerkvenih glasbenih kritikov doslej samo splošne, brez podrobnejših razlag in prepričevalnih utemeljitev. Vendar pa so tudi v tej obliki in morda ravno radi tega vzbudile med cerkvenimi glasbeniki neko negotovost in nejasnost, ki jo je treba čimprej odpraviti. V ta namen je prinesla že 3—4 štev. letošnjega »Cerkvenega Glasbenika« poziv vsem glasbenikom, da doprinesejo k razčiščenju tega vprašanja svoje prispevke. Letošnje jubilejno leto našega društva, ki mu je ravno namen skrbeti za zdravo cerkveno glasbo, je kakor nalašč še posebno primerno, da si s temeljitejšimi razpravami razbistrimo svoja naziranja v tej zadevi. Odbor je sklenil, da se k tej anketi povabijo vsi slovenski glasbeniki in prijatelji cerkvene glasbe ter se jih hkrati naprosi, da se v svojih izvajanjih ne drže samo izrazov in načel, ki jih je mogoče široko in na razne načine razlagati, ampak naj se izražajo čimbolj konkretno. Na zgledih naj po možnosti pokažejo, kje so bistveni nedostatki sodobne naše cerkvene glasbe, odnosno kakšna naj bi bila po njih mnenju idealna cerkvena glasba, to pa zato, ker nam trenutno ne gre za učene teoretične razprave o cerkveni glasbi, ampak za popolnoma praktično usmerjevanje toka, v katerem se prav sedaj preliva naša cerkvena glasba.

H koncu je poročal predsednik Steska še glede oficijalnega praznovanja društvene 60 letnice in Foersterjeve proslave ob priliki 100 letnice njegovega rojstva. Kakor je razvidno iz zapisnika zadnje odborove seje, je ljubljanska Glasbena Matica svoječasno predlagala našemu društvu, da bi priredili Foersterjevo proslavo obe ustanovi skupno. Naše društvo je predlog sprejelo. Z ozirom na to je Glasbena Matica sklicala dve seji, katerih pa se prve ni udeležil nihče od njenih zastopnikov, zaradi česar se sploh ni mogla vršiti, druge seje pa se je udeležilo le nekaj neodločilnih zastopnikov, s katerimi tudi ni bilo mogoče razpravljati. Iz tega omalovažujočega postopanja sklepamo, da Glasbena Matica ne misli resno na naše sodelovanje pri skupni proslavi, zaradi česar smo prisiljeni, da jo opravimo sami z event. sodelovanjem Pevske zveze. To pa bo predmet podrobnejših razgovorov na prihodnji seji.

Organistovske zadeve.

Občni zbor društva organistov za mariborsko škofijo se je vršil 19. aprila v Celju. Velika udeležba kaže, da se je začela med organisti vzbujati stanovska zavest. Zivahna debata se je razvnela pri razpravi o tem, naj bi se v orglarsko šolo sprejemali le taki, ki so dovršili štiri razrede srednje šole, ker bi si s tem mogli organisti izboljšati svojo eksistenco, kot razni tajniki (občinski, posojilniški) itd. Vsekakor je to važno vprašanje, ki ga bo treba tudi na drugih merodajnih mestih še preštudirati. — Občnega zbora se je udeležil tudi odposlanec škof. ordinariata v Mariboru g. Gašparič, ki je poročal o preselitvi orglarske šole iz Celja v Maribor, kakor tudi o razmerah med duhovniki in organisti. Zastopnik društva org. za ljubljansko škofijo g. Zdešar pa je poročal o raznih vlogah in prošnjah na razna oblastva za izboljšanje gmotnega stanja organistov. Jasno se je izražala želja po čim tesnejšem sodelovanju obeh društev v »Zvezi organistov za Slovenijo«, ker čim močnejša je organizacija, temveč je upanja v borbi za pravice organistov.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila dne 28. aprila. Obravnavale so se tekoče zadeve. V društvo sta bila sprejeta dva člana: Ivan Rupnik, stolni regenschori v Skoplju, in Anton Koprivnikar, org. na Vrhniki. — Odobrena je bila že dana podpora šestim članom v znesku Din 1000.— Za še ne plačano članarino bo društvo razposlalo položnice. Letos obhaja društvo 30-letnico svojega obstoja, zato naj se pri letošnjem občnem zboru podá nekoliko zgodovine in poročila o tem. Sredi junija se bo vršila še ena seja, kjer se bo določil datum in spored občnega zbora, ki se bo vršil prve dni v juliju.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. Dne 6. marca je Ciril-Metodov pevski zbor priredil I. koncert pod naslovom »100 let slovenske cerkvene glasbe«. Koncert je podal Gregorja Riharja (1796—1863), dolgoletnega stolnega zakristana in organista v Ljubljani in najbolj pomembnega našega cerkvenega skladatelja tiste dobe. Pevski zbor, ki ga izvrstno vzgaja in vodi Ludovik Puš, je zelo dostojno izvedel več delov iz Riharjeve Velike maše in Črne maše, Benedictus iz Slovenske maše in več drugih pesmi. Med zadnjimi so bile tudi pesmi »Pot proti nebesom«, ki je B. Potočnikova, in »Očitanja«, ki so L. Dolinarjeva, ki so pa izšle v zbirki Riharjev »Viž«. Tudi ta koncert je pokazal Riharja, kako korenini deloma v slovenski glasbeni domačnosti, kot se kaže izza pozne baročne dobe, močno pa tudi, kako stoji pod vplivom dunajskih klasikov, v celoti pa polnokrvnega umetnika. Pri koncertu je odlično sodeloval prof. M. Tomc, ki je izvajal Jurij Böhmov Preludij in fugo v C, Frescobaldijev Preludij in fugo v g in Danilo Fajglovo Zaigro na Riharjevo pesem »Jezusove ran«. — Dne 7. marca je Akademski pevski zbor v stolnici ponovil koncert Gallusovih in slovenskih starejših duhovnih skladb. Zbor kakor tudi skladbe so prišle v stolnici še bolj do veljave in še bolj učinkovale kakor v unionski dvorani. — Dne 8. marca se je vršil koncert Ljubljanske Filharmonije s slavnim francoskim dirigentom Rhené-Batonom. Izvajana so bila sledeča dela: Corellijev Concerto grosso št. 8, Haydnova simfonija št. 88 v g-duru, Weberjeva uvertura k operi »Oberon«, Debussyjev Prelude a l'Apres Midi d'un faun, Bravničarjevi trije divertimenti in Berliozov a) Danse de Sylphes in b) Marche Hongroise. Koncert je sijajno uspel, in nudil izreden glasben užitek. — Dne 9. marca je koncertiral bolgarski mešani zbor »Rodna pesem« iz Sofije. Izvajal je dela bolgarskih skladateljev; umetne pesmi: Hristova, Stajnova, Nenova, Obretenova, Dimitrova, Josifova in narodne, ki so jih obdelali Hristov, Bekterov, Morfov, Prokopova,

Taniangelov. Zbor je izredno discipliniran in enotno ubran. Naši zbori bi se mogli od tega zbora marsičesa učiti. Tudi bolgarske skladbe, dobro zgrajene, so zelo ugajale. — Pod naslovom »Učite se glasbec so se vršile v drugi polovici marca lepo uspele produkcije Glasbene Matice in ena konservatorijska. — Dne 22. marca se je vršil koncert opernega tenorista Jožeta Gostiča in pianista prof. M. Lipovška. Tenorist Gostič si je na nedavnem študijskem dopustu na Dunaju svoj glas in pevsko tehniko prav srečno preoblikoval in zelo izboljšal, kar je z izvajanjem raznih tujih in domačih samospelov pokazal na tem koncertu. Pianist Lipovšek pa je dovršeno zaigral več klavirskih skladb novejše smeri. — Dne 24. marca je splitsko glasbeno društvo »Zvonimir« izvajalo oratorij ozir. vokalni pasijon Borisa Popandopula »Muko Isusovo«, za soli in zbor. Skladbi služi za podlago dalmatinsko narodno cerkveno pasijonsko petje, za izvor temu pa končno gregorijanski koralni pasijon. Napevi, zelo melizmatični, so globoko religiozni. V zборе je skladatelj položil mnogo svojega, naravno sproščenega. Skladba v celoti je vseskoz napeta, resna in pristno umetniška. Tudi moški zbor, ki jo je izvajal, kakor tudi solisti so bili vsi nenavadno dobri, zares odlični. Škoda, da je Ljubljana pomemben duhovni koncert skoroda prezrla; zakaj obisk je bil sramotno slab. — Dne 2. aprila sta koncertirala slovenska sopranistinja Anita Mezetova, članica belgrajske opere, in naš pianist prof. Pavel Šivic. Mezetova se je zadnja leta razvila v izredno umetnico, kar ji priznajo tudi svetovni veliki glasbeniki, n. pr. Toscanini in drugi. Na sedanjem koncertu je pela razne pesmi in arije, večinoma v izvirnih besedilih, kar je po eni strani opravičljivo, po drugi pa zopet manj primerno, ker imamo ozir. moremo dobiti za tuje pesmi in arije dobre slovenske prestave. Poleg lepe glasovne izdelanosti, izenačenosti registrov itd. je njeno pevsko podajanje posebne pohvale vredno v tem, da zna vsako pesem ozir. arijo zapeti v njej primernem značaju. Na klavirju jo je s tenkim prisluhom spremljal Pavel Šivic, ki je tudi samostojno lepo zaigral Bachov Preludij in fugo v d-duru in nekaj modernih skladb Szymanovskega, Skriabina in drugih. — Med zelo uspele koncerte treba prišteti tudi čelo-koncert Bogomira Leskovića dne 5. aprila s sodelovanjem pianistkinje Zore Zarnikove. Lesković je izvajal tri sonate: Beethovno, Bevalovo in Straussovo ter več manjših skladb De Falle, Skrjabin-Pjatigorskega in Ljadov-Pjatigorskega. V vseh je pokazal izdatno večjo zrelost v igri kot taki, pa tudi večjo močatost in poglobljenost. Zarnikova ga je odlično spremljala, se mu kar moč podrejala, ustvarjala pa tudi samostojno kakor n. pr. pri Beethovnovi sonati tako klavirsko igro, ki je vzbujala pozornost in priznanje. — Dne 10. aprila je bil pevski koncert bežigranskega pevskega društva. Isti večer je v Trgovskem domu nastopil pevski zbor delavskega, prosvetnega in podpornega društva »Tabore«. Ta zbor, zadnji čas prenovljen, bolj težkim skladbam še ni kos, preproste pesmi pa zapoje kar dobro. Vodi ga konservatorist Rado Simoniti. Na koncertu je sodeloval konservatorist Dolničar, ki je lepo in z občutom zapel tri Premrlrove samospelve: Znamenje, Kam? in Bolhača. — Dne 12. aprila se je vršil koncert dr. Danila Švarovih skladb. Sodelovali so: operna pevka Zlata Gjungjenac, operni pevec Kolacio, profesorja Lipovšek in Šivic in Ljubljanski godalni kvartet. — Dne 18. aprila se je vršil pevski nastop ljubljanskih srednješolcev. — Dne 19. aprila se je vršil simfonični koncert, ki so se na njem izvajala Blaž Arničeva simfonska dela: Overtura, Simfonična rapsodija in prvi stavek simfonije »Dumac ter Rimskij-Korzakova Šeherezada. Da je prišel naš Blaž Arnič vendar do večjega izvajanja svojih simfoničnih skladb, je popolnoma prav; podpisani sem to na tem mestu že parkrat toplo priporočal. Do izvedbe gori navedenih njegovih skladb mu je pripomogel naš rojak, prvi dirigent belgrajske opere gosp. Ivan Brezovšek in združeni ljubljanski orkestri. Pri izvajanju se je pokazalo, da je Arnič upoštevanja vreden simfonik, sicer ne ravno prvi in najpomembnejši, kakor se je pisalo ponekod o njem pred koncertom, — ker simfonije so pri nas napisali že pokojni Gerbič in

živeči skladatelji: Škerjanc, Švara in Koporc, krepke — krajše in daljše — simfonske stavke pa še razni drugi; a z veseljem in ponosom nas mora navdajati vsako tovrstno novo ustvarjanje, naj pride od koderkoli, zlasti če se mu kdo posveti s tako odločnostjo kot prav Arnič! Arničeve na tem koncertu izvajane skladbe so pokazale marsikaj dobrega, zdravega in takega, čemur poslušalec z veseljem in užitek prisluhne: jasen, točen, občuten glasbeni izraz, pravilno oblikovanje, pestro, izrazito instrumentacijo; po drugi strani pa so v teh skladbah stvari, ki so nam bile manj všeč: preveliko ponavljanje motivov, semtertja nepotrebna raztegnjenost, pretirana raba tolkal, zlasti ksilofona in najbrž tudi ne še popolnoma ustaljena samostojnost. Mlademu skladatelju želimo, naj bi imel pri nadaljnjem orkestralnem zlaganju kar največ uspeha in naj bi se na podlagi sedanjih ugotovitev njegovih solčnih in senčnih strani čim bolj okoristil. — Isti večer je nastopilo hkrati pevsko društvo »Krakovo-Trnovo«, ki je pod vodstvom svojega mladega, zmožnega pevovodje gosp. Radka Simonitija prav lepo zapelo več Prelovčevih moških zborov in več narodnih v raznih prireditvah. Vsled važnejšega Arničevega koncerta je bil nastop Trnovčanov ta večer manj primeren. — Dne 23. aprila je koncertiral francoski pianist Gilles Guilbert. — Dne 24. aprila je bil o priliki proslave 15 letnice Jugoslovanske-češko-slovaške lige v Ljubljani koncert, ki so na njem sodelovali orkester in posamezni člani ljubljanskega drž. konservatorija. — Dne 25. aprila je mladinski pevski zbor salezijanskih gojencev in bogoslovcev priredil cerkven koncert v župni cerkvi sv. Petra. Okrog 80 pevcev močan zbor je pod vodstvom dr. Jerka Gržinčiča točno in sveže odpel Gržinčičevo pesem sv. male Terezije, pod naslovom »Kristus je vstal« slovenske velikonočne, Willbergerjev Sanctus in Griesbacherjev Credo iz Missa »Stella maris«, pod naslovom »Maj prihaja« šest slovenskih in eno nemško Marijino, ter za sklep veličastno Gržinčičevo himno Don Boeku. Pri koncertu je z dvema orgelskima skladbama sodeloval tudi prof. M. Tomc, ter spremljal petje. — Dne 26. aprila je bil koncert novejših poljskih in argentinskih skladb. Koncert so izvajali: koncertna pevka gospa Štrukelj-Verbičeva, gospa Osterčeva in prof. Šivic. — Dne 29. aprila se je vršila javna produkcija Slogine glasbene šole. Spred je obsegal eno-, dvo- in troglasne mladinske pesmi (šola gosp. Bitenca), dva nastopa solopetja (šola gospe Lovšetove), dva klavirska nastopa (šola gosp. Svetela in gdč. Nolli), eno izvajanje na gosli (šola gosp. Trosta), eno na čelu in tri skladbe za godalni orkester (šola gosp. Müllerja).

II. Koncerti drugod. Slovenski učiteljski pevski zbor je konec marca priredil koncertno turnejo po Srbiji; pel je v Kragujevcu, Nišu, Leskovcu, Skoplju, Borovu in Belgradu. Izvajal samo slovenske skladbe, kar je edino prav in žel lepe uspehe. Zbor je vodil Milan Pertot. — Bolgarski pevski zbor »Rodna pesem« je koncertiral tudi v Mariboru. — Pevsko društvo »Oljka« v Celju je priredilo Adamičev koncert. — Akademski pevski zbor iz Ljubljane je 20. marca pel v Celju Gallusa in slovenske duhovne pesmi. — Mladinski pevski zbor iz Rač je koncertiral 4. marca v Mariboru. — Združeni mladinski pevski zbori konjiškega okraja so priredili 14. marca koncert v Konjicah. — Dne 4. aprila je novoustanovljeno pevsko društvo »Slovane« v Ločah priredilo svoj drugi koncert. Vodil ga je Silvester Orel. — Dne 11. aprila je bil cerkven koncert v Kamniku v frančiškanski cerkvi. Sodelovali so: operna pevka Bernot-Golobova, operni pevec Tone Petrovič in organist Fr. Kanizij Fricelj. — Dne 15. aprila je pevski zbor akademikov iz Ljubljane priredil koncert slovenskih narodnih v Šmartnem pri Kranju. — Dne 18. aprila se je vršil koncert kat. izobr. društva v Konjicah. — Dne 9. aprila je bil Gregorčičev večer v Mariboru. Pevske točke sta podala solist Marijan Rus ob spremljevanju gdč. Zacherlove in pevski zbor društva »Maribore« pod vodstvom gosp. Gašpariča. — Dne 17. aprila je bil v Mariboru vokalni koncert. Priredila sta ga g. Marta Oberwalder, koloraturna operna pevka, in tenorist gosp. Slavko Lukman, na klavirju je spremljal dr. Roman

Klasinc. — Dne 24. aprila je v Mariboru koncertiral trio gospe Fr. Brandl. — Dne 25. aprila se je vršil dijaški koncert v škofijski klasični gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano. Obsežen spored glasbenih in pevskih točk sta vodila prof. Hybášek in prof. Tomc. St. Premrl.

Dopisi.

Skoplje. Od 1. januarja 1937 sem nameščen kot organist in dirigent cerkvenega pevskega zbora pri rimskokatoliški cerkvi presv. Sreca Jezusovega v Skoplju, ki je obenem stolna cerkev skopljanske škofije, kateri načeluje prevzvišeni gosp. dr. Ivan Franjo Gnidovec. — Ker so razmere precej drugačne kakor v ljubljanski škofiji, bom od časa do časa poročal o delovanju in napredku cerkvene glasbe, pa tudi svetne glasbe v Skoplju samem in širom skopljanske škofije.

V Skoplju doslej ni bilo tako urejenega cerkvenega petja, ker ni bilo stalnega organista, niti določenega cerkvenega pevskega zbora. V cerkvi so prepevali poklicni in nepoklicni pevci najrazličnejše pesmi (seveda cerkvene), kar jim je pač prišlo pod roke, pevske vaje so bile redke ali so sploh izostale, zato ni bilo cerkveno petje tako na visoki stopnji, kakor bi bilo to potrebno za tukajšnjo katedralo. — Tik pred mojim prihodom v Skoplje je bil iz pevske dvorane ukraden ves mehanizem razen meha in omare pri harmoniju, ki je služil za pevske vaje. Dobili smo nov harmonij iz Bistrenice (delo Franca Jenka iz št. Vida nad Ljubljano). Arhiv, ki sicer ni bogat, sem uredil in napravil seznam vseh skladb po vrstnem redu nedelj in praznikov cerkvenega leta. Nato sem določil pravila za pevce in pevke in izbral dva pevska zbora. — Ob nedeljah in praznikih so običajno v naši cerkvi tri maše: ob 6., ob 8. in 11. uri. Pri prvi maši poje troglasni ženski zbor č. sester in deklet iz Doma sv. Marte cerkvene pesmi v slovenskem jeziku. Pri drugi maši ob 8. uri pojo dijaki in dijakinje iz gimnazije in iz drugih šol v srbskem jeziku. Poglavitna maša pa je ob 11. uri, pri kateri poje mešani zbor v srbskem jeziku. Vsako prvo nedeljo v mesecu in ob večjih praznikih pa je slovesna latinska maša. — Člani in članice mešanega pevskega zbora so večinoma Slovenci, ki žive in so nameščeni po službah v Skoplju. Vstop v ta pevski zbor je dovoljen le onemu, ki obvlada osnovno glasbeno teorijo in ki ima sposoben pevski glas. Dosedanji mešani zbor ni številen, vendar upam, da bomo sčasoma dobili iz dijaškega pevskega zbora nove mlade pevske moči, s katerimi se bo mešani zbor v izdatni meri pomnožil. Glasovi so polni, prožni; soprani imajo precejšnjo višino, kar je razvidno iz tega, ker pojemo tudi težje cerkvene skladbe. Alti se odlikujejo z lepo mistično barvo, tenorji s prodornim, jasnim in ljubkim glasom, basi pa z močno nižino. Predvsem moram omeniti odličnega pevca g. Jeraja, kapetana I. razreda, ki redno in točno prihaja s svojimi tremi hčerkami k pevskim vajam in na kor. Poleg omenjenega tenorista imamo še drugega, namreč gosp. Markovića, uradnika na banski upravi, ter gosp. Strasserja, dijaka trgovske šole. Basisti pa so: Juvan Branko, slušatelj filozofske fakultete v Skoplju; Prevoršek Božo, uradnik pri »Putniku«, Viličić Stanko, profesor glasbe in dirigent Akademskega pevskega zbora »Obilič« v Skoplju, in petošolec Serek Eligij. — Soprani: Jeraj Milena, Jeraj Olga, dijakinji; Petrušević Nevenka, slušateljica filozofske fakultete, in Lukež Ljudmila, dijakinja. — Alti: Jeraj Marica, dijakinja; Široka Karolina, optičarka; Široka Anton, dijak; č. sestra Kandida Arh, prednica v Domu sv. Marte; Rupnik Mimica, soproga organista. — Skupno število znaša 16, kar zadostuje za izvajanje obsežnejših skladb.

Gotovo bo Vas zanimalo, g. urednik, kakšen je naš repertoar. Omenil sem že, da pojemo vsako prvo nedeljo v mesecu latinsko mašo, in sicer smo doslej izvajali VIII. (De Angelis), Naštudirali bomo tudi druge koralne maše. Izmed figuralnih latinskih maš pa študiramo in smo nekatere lažje in težje že naštudirali: Gruberjevo v C-duru, Sattnerjevo »Missa Seraphica«, Mavovo »Missa s. Vincentii a Paulo«, Premrlovo »Missa s. Josephi«. V načrtu imamo tudi Foersterjevo »Missa Quillisma«, ki izhaja v letošnjem

»Cerkvenem Glasbeniku«. Pri navadnih mašah pa izvajamo skladbe iz Hrvatskega kantuala, ki pa so v melodiki in v harmonični zgradbi zelo skromne ter ne vsebujejo onega temperamenta kakor cerkvene skladbe slovenskih avtorjev. Skladbe izvenslovenskih cerkvenih avtorjev nimajo zaželenih možnosti za različne dinamične in agogične nianse, niti pravih zvez glasbenega in retoričnega ritma, zato tudi interpretacija ne more doseči kakih posebnih učinkov. Pa o tem prihodnjč. Po želji prevz. gosp. škofa bom vpeljal v našo katedralo kolikor mogoče koralno petje, ki pri nas že precej napreduje in bomo v dnevih Velikega tedna napravili prve poskuse. Pri blagoslovu in drugih popoldanskih pobožnosti pa bomo začeli z ljudskim petjem. O uspehih bom še poročal.

Mesto Skoplje ima okrog 80.000 prebivalcev, izmed katerih je modernizirana dobra četrtina. V zadnjem času se modernizira tudi mesto samo s krasnimi lepimi stavbami za različne javne urade in šole. V Skoplju je sedež Vardarske banovine in prestolnica skopljanske škofije. Izmed šol omenim univerzo, moško in žensko gimnazijo, več osnovnih ter mnogo drugih strokovnih šol. Kakor je splošno življenje v Skoplju izredno pestro, je tudi svetno glasbeno življenje zelo živahno. Koncertne prireditve so pogoste, prav tako vokalne kakor tudi instrumentalne. Publika, ki obiskuje te prireditve, je izredno hvaležna in vkljub visoki vetopnini so dvorane dobro obiskane, zlasti še tedaj, kadar priredi koncert kak gost, n. pr. klavirski virtuoz Rudolf Firkušny, akad. pevsko društvo »Obilic« iz Beograda itd. Koncerti se vrše v Narodnem gledališču — v krasnem novem poslopju ob reki Vardar — ali pa v veliki dvorani Oficirskega doma ob mostu Cara Dušana. Oficirski dom je brez dvoma ena najlepših zgradb v Jugoslaviji. O koncertih pišem glasbena poročila v literarni časopis »Južni pregled«, ki izhaja mesečno v Skoplju. V Skoplju se spaja splošno gospodarsko-politični kakor tudi glasbeni svet Evrope in Orienta.

Rupnik Ivan, stolni regens chori.

Trebnje. Po enoletnem službovanju si štejem v dolžnost, da napišem par stavkov o glasbenem življenju pri nas. Trebanjci so lahko ponosni na lepo naravno lego z vinorodnimi griči, ki so posejani po širni Trebanjski fari. Cerkev je velika, zato zahteva tudi močnejšega zbora, ki šteje 30 glasov, večinoma mladih moči. Redne vaje so vedno povoljno obiskane. Zbor je s par izjemami tako rekoč nov, saj se je začel aktivno udeleževati komaj pred dobrim letom. Zbor je dober, vendar si želim seveda še boljšega, kar upam še doseči. Pojemo novejša, pa tudi lepih starejših skladb ne odklanjam. Glasbeni arhiv je pri nas še majhen, toda prepričan sem, da bo tudi tukaj g. dekan to vrzel kmalu izpopolnil. Posebno hvaležnost sem dolžan g. dekanu Tomažiču, da je dal napraviti med na električni pogon, tako da so s tem naše stare in že onemogle orgle zopet nekoliko oživele. Svojemu namenu pa ne bodo več dolgo služile, ravno tako tudi prostor za pevce, ki je vse premajhen. Zato se je g. dekan Tomažič že odločil za nove orgle in stopil v stik z orglarskim mojstrom g. Jenkom.

Uлага Martin, organist.

Sv. Jurij ob Taboru. Ko sem pregledoval stare izdaje Cerkvenega Glasbenika, sem našel, da je bil zadnji dopis od nas l. 1912., ko je pisal že rajni tukajšnji organist g. Božidar Droč o delovanju pevskega zbora Od takrat pa je izginila vsaka sled o cerkvenem petju v št. Juriju ob Taboru. Da pa v št. Juriju ob Taboru cerkveno petje še ni ponehalo, vam tukaj navedem delovanje istega v času odkar sem jaz tukaj pevovodja. Prišel sem v Sv. Jurij 1. novembra l. 1933. Kakšen je bil zbor ob mojem nastopu, mi je težko reči. Pevcev je bilo okrog 25, torej dobro zastopani vsi glasovi. Pripomnil bi samo, da mi ni ugajala sestava zbora. Bilo je namreč v primeri s soprani preveč tenorjev, katerim ni nikdo nikoli povedal, da so premočni. Začeli smo popolnoma znova. Uredil sem dvakrat tedensko vaje za mešani zbor in za mladinski zbor tudi dvakrat; tuintam še tudi za moški zbor. Začel sem najprej tudi s teorijo, kar se je nekaterim pevcem in pevkam za malo zdelo, češ: saj že toliko časa pojemo, pa nismo tega rabili. Jaz sem seveda pri tem vztrajal in sem posebno pri otrokih žel s tem lepe uspehe. Vpeljal sem pri vajah in na koro skoraj vojaško disciplino, tako da mora biti vsak pevec pri nastopu brezpogojno pokoren. Seveda izven nastopa sem jim pa kot

prijatelj, in se tudi tuintam malo pošalim z njimi in jim priredim kakšno veselje. Začeli smo vežbati nove pesmi in smo predelali z uspehom: Premrl: Deset mašnih, Kimovec: Kvišku srca (maša za mešan zbor, posebno lepa), Foerster: Maša v čast sveti Ceciliji, Beran: Slovenska maša (tri), razne od Brede Šček, razne Tomčeve obhajilne, dr. Lukman: Majnik poje, in še razne druge. Za božič in veliko noč vzamemo navadno nekaj starih, nekaj iz Glasbenika, Božjih spevov, iz Gospodov dan in še kakšno drugo kje poiščem. Tako smo naštudirali v teku treh in pol leta 182 cerkvenih skladb za mešan in mladinski zbor, kar se rabi za cerkev. — Vsak torek imamo pevsko vajo, pri kateri se učimo vedno eno novo pesem. V petek pa je na sporedu samo spored za nedeljo pri maši, katerega temeljito predelamo, kljub temu, da so že stare pesmi. Potem vsak pevec točno ve, kaj se bo v nedeljo pri maši pelo. Pri blagoslovu pojemo večinoma »V Zakramentu«, kakor je predpisano. Ob nedeljah se držimo vedno reda, da poje zjutraj mešan zbor, pri drugi maši pa mladinski; pri večernicah pa menjaje.

Priredili smo tudi več koncertov narodnih pesmi pod okriljem Pevske zveze. Prvi koncert smo imeli leta 1934 v Braslovčah, skupno še z drugimi zbori. Peli smo v mešanem in moškem zboru. Potem smo še naštudirali pevski koncert za doma in smo še isti spored ponovili na Gomilskem in na Vranskem; bili so to res lepi dnevi. Potem smo napravili pevski izlet v moj rojstni kraj Rimske Toplice, kjer smo tudi priredili prav lepo uspeli koncert narodnih pesmi. Tam smo peli tudi v božjepotni cerkvi v Lurdu pri sv. maši. Leta 1934 smo napravili romanje na Brezje, kjer smo nastopili pri sv. maši in smo nato imeli na blejskem otoku pete litanije, kjer se je nabralo precej ljudi. Isto leto smo nastopili pri blagoslovitvi Katoliškega doma tudi z nekaj pesmimi. Isto leto smo priredili tudi opereto »Mlada Breda«. Lansko leto smo se precej potrudili, da smo naštudirali zopet same nove pesmi ter smo napravili doma v Katoliškem domu pevski koncert, ter še nato istega ponovili v Zdraviliški dvorani v Dobrni, kjer smo pri raznih inozemcih želi velik aplavz.

Tako bi bilo delovanje našega zbora v kratkem podano za zadnja tri leta nazaj. Veliko truda vzame lepo petje, in veliko si mora prizadevati pevovodja, kakor tudi pevci, ako hočejo res kaj lepega spraviti skupaj. Prepričan pa sem, da se vsako delo nagradi, in to če že ne s pohvalo, pa vsaj z zavestjo, da smo nekaj dobrega storili za Boga in domovino.

Avgust Ulaga, organist.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Missa in honorem B. M. Virginis. Za mešan zbor zložil V. Vodopivec. II. izdaja. Prva izdaja te maše je izšla v »Cerkv. Glasbeniku« leta 1914, le da je imela tam precej pestro orgelsko spremljavo, ki je v tej zbirki opuščena. Skladatelj jo je obdržal le na tistih mestih, kjer je nujno potrebna kot opora glasovom ali kot izpolnitev pavz. Na pestrosti je tako maša izgubila, na možnosti izvajanja v čim večjem obsegu pa vsled preprostejših sredstev pridobila. Mašo lahko štejemo med najboljša Vodopivčeva dela. Že na prvi pogled je razviden resen, plemenit in skrbno izdelan, deloma tudi polifon slog, ki se ogiblje vsake cenenosti. Maša nam nazorno kaže, kako so se včasih skladatelji potrudili, da so res kaj dobrega napisali. Tudi oblikovno je dovršena, zato je vredna priporočila.

M. Tomc.

Kraljici milosti. Pet Marijinih pesmi. Za mešan zbor zložil Danijel Grum. Zbirka je dokaj nenavaden pojav v naši cerkvenoglasbeni literaturi, če jo primerjamo z drugimi zbirkami. Če bi ne vedel za avtorja, bi morda temu ali onemu mestu kaj prigovarjal in rekel, da ga je skladatelj slabo slišal, preden ga je zapisal. Tako bo pa zbirka najbrž prvi zavesten poskus, vnesti izsledke novejših sodobnih smeri v cerkveno glasbo. Zato smo je od te strani veseli. Vprašanje seveda je, ali se bo ta smer, ki v tej obliki, kot jo vidimo v zbirki, ne nagiblje k cerkvenosti in poduhovljenosti, v cerkveni glasbi držala, ali si bo ta iskala vzorov v starejši, zares »duhovni« pesmi. — Iz skladateljskega vidika bi omenil, da se mi zdi št. 3 preveč kromatična in modula-

torična (konec!), zato nekako pade iz okvira drugih pesmi in tudi iz sloga samega. Št. 4 se zdi vsled izredne kratkosti nekam okrnjena. Skladatelj bi boljše napravil, če bi vzel po dve vrstici skupaj in jih prekomponiral.

M. Tomc.

Edicija Simc: **Naša pesem**. Ljubljana 1986. Zbirka mladinskih zborov. Cena 20 Din. Pet mladih skladateljev, ki so vsi izšli iz kompozicijske šole prof. Slavka Osterca, kateremu je zbirka tudi posvečena, je izdalo to zbirko kot izdajo mednarodne družbe za sodobno glasbo, ki ima tudi pri nas organiziran svoj odsek. Skladatelji Dragotin Cvetko, Peter Lipar ml., Riko Paternost, Makso Pirnik in Franc Šturm so k zbirki prispevali vsak po tri pesmi. Za naročnike in bravce »Cerkv. Glasbenika«, ki dobijo v roke samo Glasbenikove priloge ali skladbe, v njem ocenjene, bo zbirka v vsakem oziru dokaj nenavadna in presenetljiva. Sloga, v katerem se pisane te skladbe, ne maram ocenjevati ne kritizirati. Vedeti moramo namreč, da živimo danes v navadnem življenju pa tudi v umetnosti na prelomu dveh dob. Kot kaže zgodovina umetnosti, tudi glasbene seveda, se pojavijo v takih dobah umetniki, ki tipáje iščejo novih smeri, novega izraza, novih elementov, s katerimi skušajo graditi nove oblike. To iskanje, v začetku še nejasno, dobiva sčasoma vedno bolj določen izraz, dokler se ne pojavi genij, ki spretno uporabi pridobitve in izsledke svojih predhodnikov ter z močjo in znanjem svojega uma udari pečat novi dobi ali smeri in tako postane njen »zastopnik« ali »predstavnik«. Ta igra se čez nekaj desetletij ali stoletij znova ponovi. Ali je slog, ki ga kaže ta zbirka, že ustaljen in tipičen za novo smer ali je pa samo še neka predhodna stopnja do nje, tega danes ne moremo trditi. Vsekakor je pa razveseljivo, da se dobijo tudi pri nas mladi ljudje, ki gredo brez ozira na razumevanje ali odobravanje javnosti svojo pot naprej, svesti si, da jih le odločnost privede do zmage. — Če primerjamo posamezne skladatelje v zbirki med seboj, dobimo nekako tako sliko: najbolj brezkompromisen in odločen se zdi Šturm. Takoj za njim bi postavil Cvetka, čigar skladbe so morda bolj občutene in doživete, ima pa po mnenju podpisanega bolj labilen ritem. Zborom, ki se bodo zbirke lotili, bodo najbrž Liparjeve pesmi najbližje; ima skoraj najbolj gibljivo izpeljane linije, iz česar lahko sklepamo, da dobro pozna zborovski ali tudi orgelski slog, čeprav mu do pevnosti v navadnem pomenu besede še precej manjka. Pirnik in še bolj Paternost se, po zbirki sodeč, še nista čisto znašla v novem izrazu, zato so njune skladbe v odnosu do drugih več ali manj kompromisne, pa prav zato marsikomu »starejšemu« bližje. Poglavlje zase je seveda, v koliko ta zbirka upošteva zborovski slog, ki zahteva od vseh dob in vseh slogov posebne kompozicijske tehnike. Ali z drugimi besedami: vprašanje je, koliko so te pesmi praktično izvedljive. Zbor je posebno občutljiv instrument, ki si dá od vseh instrumentov najmanj predpisovati ali celo noče roditi mrtvega deteta. Tukaj bodo pa najbrž pristaši prejšnje in nove smeri precej edini, da je zbirka v tej točki prignana na skrajno ostrino. Z gotovostjo lahko trdimo da bodo morali skladatelji ravno v tej točki popustiti in ostrosti ublažiti, da bo mogel v novi smeri, ki ji gremo nasproti, tudi zborovski slog držati korak z instrumentalnim.

M. Tomc.

Grum Anton: **Štiri žalostinke** za moški zbor. Skladatelj je porabil za žalostinke nove ali vsaj malo znane tekste, kar mu moramo šteti v dobro. Ponavljanja vedno istih tekstov, čeprav različno uglasbenih, se poslušavci tudi ob takih prilikah, kot so pogrebi, naveličajo. Pesmi so složene v slogu, ki našim zborom leži: so pevne, polno donijo, tudi razpoloženje je dobro zadeto. Zdi se, da sta se vrinili v skladbe dve napaki: v pesmi št. III. bo imel prvi tenor četrto noto najbrž »c« namesto »d«. V pesmi št. IV. drugi tenor v tretjemu sistemu prvo noto »a« namesto »be«.

M. Tomc.

Grum Anton: **Tri nagrobnice za Marijino družbo**. O teh nagrobnicah velja isto kot o zgoraj omenjenih. Pri št. II. se mi zdi modulacija v subdominanto v sredi nasilna. Nekatera mesta so glede tiskovnih napak sumljiva, čeprav ni mogoče reči, da so ravno napačna. Skoraj gotovo pa mora imeti v št. III. tretji glas v četrtem sistemu deseto noto »d« namesto »e«.

M. Tomc.

10 velikonočnih pesmi. Za mešan zbor zložil Anton Grum. Ljubljana 1937. Izdal in opalografiral Roman Pahor. Cena 18 Din. Pesmi so zložene v običajnem slogu cerkvenih pesmi zadnjih let. Podpisani predvsem pogrša karakteristične zamisli in izpeljave posameznih skladb, česar si ravno pri velikonočnih pesmih želimo. Tudi sicer dobimo v zbirki mnoga šibka mesta, ki bi bilo treba še opiliti, da bi povsem zadovoljevala. Sicer pa zbori niso toliko kritični in bodo pesmi, ki jim bodo po načinu kompozicije gotovo ugajale, radi sprejeli. V nekaterih pesmih, posebno v onih, ki so pisane v c-duru, nekoliko moti tenorska višina (visoki >g<), ki je pač za povprečne pevce naporna, če se večkrat ponavlja. Kjer bodo pa to višino zmogli, bodo taka mesta blesteče zvenela. M. Tomc.

L'organista liturgico. Peti zvezek. Kot celotna zbirka je izšel letnik 1936 te priročne italijanske zbirke, ki izhaja v Bergamu v založbi Casa Musicale Edizioni Carrara. Zbirko, ki stane za inozemce 35 lir, je uredil Luigi Picchi. V njej dobimo 75 lahkih preludijev različnih skladateljev: italijanskih je 35, klasičnih 7, inozemskih 8; med njimi ima naš Stanko Premrl ljubeč Andante. Vsebinsko in tehnično so preludiji grajeni na isti način, kot sem natančneje omenil pri predlanskem letniku. Kot poseben dodatek ima ta zbirka spremljavo 21 najbolj znanih koralnih himnov, ki se rabijo pri slovesnih vesperah. Vsakemu himnu sledi ena, pa tudi po dve ali tri kratke medigre, ki so motivično izpeljane iz napeva himna. Ta del zbirke, ki ga je oskrbel Luigi Picchi, je mišljen kot nadaljevanje harmonizacije psalmovih tonovih načinov, ki so bili priključeni lanski zbirki. Preludije, ki bi se dali naročiti po kakí knjigarni, interesentom priporočamo. M. Tomc.

Anton Grum: Bone Deus (Sladki Jezus). Skladba je lahka, pevna in bo privlačna točka za zборе, ki imajo v svoji sredi dobrega solista ali solistinjo. Začne bas-solo, njegovo melodijo zbor smiselno nadaljuje, po kratki medigri zastavi alt-solo, nakar ima zopet zbor zaključno besedo. Latinskemu besedilu je podložen slovenski prevod, zato bo skladba porabna ne-le kot vložek pri latinskih mašah, ampak tudi ob katerikoli drugi priliki. M. Tomc.

Anton Grum: 4 himne v čast presv. Rešnjemu Telesu. Vse štiri himne krepko in slovesno donijo, kot si pač ob tako velikem prazniku želimo. Skoraj v istem redu kot si sledijo, se tudi stopnjujejo težave in zahteve, ki jih na izvajalce stavijo. Najlažja in najbolj enotna je pač prva himna. V drugi polovici druge pesmi vodi skladatelj glasove lahko kontrapunktično. Tretja je harmonično bolj bogata, četrta bo pa zahtevala v drugi polovici posebne pažnje, da bo intonančno čisto donela. Podpisani ne bi bil za to, da skladbe tolikokrat preskakujejo iz četrto- ali peto- ali šestoglasje. Isti ali še večji učinek dosežem, ako znam na primernih mestih štiriglasni stavek dobro izrabiti. S pomnoženjem glasov se slog sicer nekoliko zgosti, upade pa moč zbora. Če upoštevamo, da naši cerkveni zbori povprečno niso številčno posebno gosto zasedeni (nad 30 glasov jih najbrž ne bo veliko), potem je treba v tem oziru previdnosti. Izvod himen stane 4 Din. Če že ne v celoti, bodo zbori za spremembo vsaj posamezne himne radi izvajali. M. Tomc.

Dr. Fr. Kimovec: Missa montana gracilis. »Ljubka hribovska mašica,« kot jo je nekdaj nazval slovensko, je izšla v drugi izdaji. Prva, ki je bila tiskana kot rokopis in prav za prav ni imela niti cerkvenega odobrenja, je najbrž že pošla. Skladba je ostala, kot sodim po hitri primerjavi s prvo izdajo, nespremenjena. Pač je pa veliko bolj pregledno pisana, s čimer je odpravljena marsikaka nejasnost in težava pri naštudiranju. Mašo, ki se ozira tudi na skromnejše izvajalne sposobnosti, čeprav ni brez vsakršnih težav, ponovno priporočamo. M. Tomc.

August Cerer: Ti spev si moj. Deset Marijinih pesmi na besedilo M. Elizabete za mešan zbor in orgle. Partitura 30 Din, glasovi 5 Din. Zbirka je precej obširna. To zato, ker imajo skoraj vse pesmi samostojno orgelsko spremljavo, včasih kar na treh sistemih pisano, a tudi nekatere pesmi so precej obširno razpletene; v več pesmih dobimo solistična mesta; tudi kontrapunktično snovanje pride do veljave na več mestih.

Glede sloga bi omenil tole: za Cererja je značilno neko hotenje po širokem razmahu, stremljenje za zunanjim učinkom, kar sem pri njem že nekajkrat ugotovil. Žal, da pri tem večkrat trpi notranja vrednost skladb. Sicer je Cerer že davno preko začetnih težav in se ne bori z akordom, kot moremo to pri mnogih drugih ugotoviti. Ravno zato je pa zdaj čas, da gre bolj na globoko, ako naj ohranijo njegove skladbe trajno vrednost. Po mnenju podpisanega ima ves njegov slog nekaj lahkotnega v sebi, kar bi morda še najlažje izrazil z besedo »salonski«, kar ima pa seveda v cerkveni glasbi slab prizvok (primerjaj začetek pesmi št. 10). Tudi o upravičenosti in pravilni izpeljavi kontrapunktičnih mest bi se dalo govoriti. Št. 8 (citiram po rokopisu, ker tiskane zbirke še nimam pri roki) v prvem delu desetkrat menja takt in večkrat uporablja četrtinske triole, iz česar sklepamo, da nekaj ritmično ne bo v redu. Kljub naštetim negativnim lastnostim ima pa zbirka veliko dobrega na sebi in stoji tudi glasbeno na dokaj višji stopnji kot podobne zbirke, ki zadnji čas v množinah izhajajo.

M. Tomc.

Majniški Kraljici. 7 Marijinih pesmi za mešani zbor in orgle. Uglasbil Franc Bricelj, organist, Št. Vid nad Ljubljano. 1937. Odobril škof. ordinariat v Ljubljani 13. aprila 1937, št. 1735. — Bricelj se v vseh dosedanjih skladbah nagiblje k preprostemu, jasnemu, nekako domačemu glasbenemu izrazu. Takšne so tudi te ravno kar izišle njegove Marijine: lahko pevne, harmonično ubrane, slovenskemu čuvstvanju primerne. Treba pa bo skladatelju še bolj se osamosvojiti, da ne bo tupatam prinašal tujih reminiscenc in obrabljenih fraz, da se bo v izrazu še bolj poglobil in tudi obliko še bolj enotno gradil. Kot oblikovno najbolj pogodeno skladbo v zbirki smatram št. 5 »Majniški praznik«, kot posebno iskreno in sočno pa št. 2 »Ave Kraljica maja«. Pestro razvita in v drugem delu mogočna je št. 3 »S cveticami te venčamo«, dasi v prvem delu glasbeno manj zadovolji. Na splošno bodo naši pevski zbori zbirke vesel. — St. Premrl.

»Vsi blaženi nebeščani«. Sveta maša. Besedilo spisal Fran Ksaverij Meško. Uglasbil Vinko Vodopivec. Odobril škof. ordinariat v Ljubljani 8. aprila 1937 št. 1501. Izdal in opalografiral Roman Pahor, Zapuže (Ljubljana), 1937. Cena 14 Din. — Med zadnja leta izišlimi slovenskimi prekomponiranimi mašami bo ta Vodopivčeva pač najlažja, ker je kar moč preprosta in za šibke pevske razmere nekako preračunana. Lepo zapeta pa bo gotovo povsod ugajala. Razen Darovanja in Po povzdigovanju se morejo vsi ostali deli peti vokalno brez orgel. Maša je izšla v partituri in v glasovih. St. Premrl.

Cevljar-zdravnik. Spevoburka za dva moška glasova in klavir. Uglasbil Anton Jobst. Cena 30 Din. — To glasbeno delo prinaša overturo, pesmi (arije) in dva dvopeva. Dve pesmi se gibljeta v valčkovem tempu, tretja kakor tudi dvopeva sta zložena v dvočetrtinskem taktu. Glasba je prav dobro pogodena. Med uglasbenimi točkami se nahaja natisnjeno tudi celotno besedilo učinkovite burke. St. Premrl.

Dr. Antun Goglia: Orkestralna muzika u Zagrebu. U Zagrebu 1935. Tisak Nadbiskupske tiskare. — Ta razprava, ki je l. 1935 in 1936 izhajala v »Sveti Ceciliji«, je izšla samostojno. Marljivi pisatelj nam na 91. straneh podrobno in natančno opisuje, kako se je orkestralna glasba v Zagrebu razvijala od konca XVIII. stol. do danes. V uvodu govori o orkestru in razvoju orkestralne glasbe sploh. Razprava ima šest delov. V prvem je podan splošen pregled posameznikov in društev, ki so pripomogle h krepkemu razvoju orkestralne glasbe v Zagrebu. Ta del ima več pododdelkov: od konca XVII. stol. do l. 1870: prvi početki ork. glasbe v Zagrebu, ko so prišli v Zagreb prvi zunanji glasbeniki (iz Celovca in s Češkega), glasba ob času škofa Maksimilijana Vrhovca, nastopi godb. mestnih gard, ustanovitev Glasbenega društva po Gjurju pl. Wisner-Morgensternu, l. 1827. nastop za ork. glasbo zaslužnih mož: Fr. Ks. Čačkovića-Vrhovinskega, Dragutina pl. Turanyja, Ant. Kirschhoferja, Jos. Juratovića, Ivana Padovca, Mih. Hajka, Vatroslava Lisinskega, Franja Pokornega, Gjura Eisenhutha, Vil. Müllerja; B. od l. 1870 do 1901: Ivan pl. Zajc, Zagrebško cerkveno glasbeno društvo, Ant. Švarc, Franjo Krežma, Nik. pl. Faller, Ant.

Vancaš, Ivan Muhvić; C. od l. 1901 do 1915: V Zagreb prihajajo koncertirat razne inozemske Filharmonije: praška, berlinska, dunajska, bukareška in razni znameniti zunanji glasbeniki; izmed domačih nastopijo: Baranović, Albini, Stahuljak, Vilhar, Adamović, Mitrović, Dugan, Tkalčić, društvo »Lisinski«, Baloković, Stančić; D. od leta 1916 do 1924 se pojavijo nanovo: Širola, Dobronić, Pejacsevich, Hiršler, Stolcer-Slavenski, Lhotka, Bersa, Konjović, Jozefović, Šafranek-Kavić, Kunc, Gotovac, Milutin Polić, Grančarić, Grgošević; l. 1919 je koncertirala godba kraljeve garde iz Belgrada pod vodstvom Biničkega; l. 1918 srbski violinist Jovanović Braca. Leta 1919 je Rudolf Matz ustanovil glasbeno društvo intelektualcev, Hrvatski glasbeni zbor pa lastni društveni orkester. L. 1920 je bila ustanovljena Zagrebška Filharmonija. Hrvatski glasbeni zavod pa je postal Državna muzička akademija. Razen tega je v tem času nastal Oratorijski zbor sv. Marka, ki ga sedaj vodi skladatelj Mladen Pozajić. E. od l. 1924 do danes: izvajanih je bilo več nabožnih Bachovih del in Pergolesjev Stabat Mater (1925), prej pa so bili že izvajani Stabat Mater Rossinija, Dvořaka, Zajca, Verdija; izvajana so bila dalje orkestralna dela hrvatskih skladateljev: Matza, Krenedića, Canića, Vidošića, Reizerja, Papandopula. Ljubljanska Glasbena Matica je izvajala leta 1930 Berliozovo »Favstovo prokletstvo«, l. 1934 pa Lajovčev Caprice in Psalm. Nadalnje orkestralne skladbe so nudili v tem času hrvatski skladatelji: Lučić, Bradić, Rosenberg-Ružić, Odak, Vrhovski, Šimunić, Brkanović, Sokol. Pri večini naštetih skladateljev navaja Goglia poleg izvajanih tudi njih ostala orkestralna dela, pri mnogih tudi najvažnejše življenjske podatke.

Drugi del Goglijeve razprave govori o Hrvatskem glasbenem zavodu in našteva po letnicah od l. 1927 dalje, katere orkestralne skladbe je na svojih koncertih izvedlo. Poleg inozemskih skladateljev je uvaževal vedno tudi domače — hrvatske. Dirigenti so bili: Wisner, Kirschhofer, Pokorni, vojaški kapelnik pl. Asbott, Zaje, Anton Stöckl (po rodu Slovenec, je prvi izvajal v Zagrebu Beethovnovu IX. simfonijo), umrl l. 1902. Po Stöcklovi smrti so vodili koncerte: Jilek, Junek, Dugan, Juna, Rosenberg-Ružić, ki je vodil l. 1910 ustanovljeni konservatorijski orkester do l. 1920. Sledili so dirigentje: Buranović, Smodek, Ružič, Sachs, Aleksander Savine (kot gost). L. 1920 je Hrv. glasbeni zavod ustanovil svoj društveni orkester. Dirigirali so ga ravnatelj Rosenberg-Ružić, rektor Lhotka, skladatelj Popandopulo, in sedaj prof. Matz. Izmed slovenskih orkestralnih skladb so na teh koncertih izvajali samo Škerjančev Preludij, arijo in finale (1931).

Tretji del razprave opisuje orkestralne nastope na zagrebških glasbenih zavodih: v glasbeni šoli, glasb. zavodu in na drž. muzički akademiji. Na produkcijah akademije so bile med drugimi deli izvajane tudi nekatere skladbe gojencev: Spillerja, Kasovića-Cvijića, Weissa in Magdalenića. Izmed slovenskih Škerjančeva Suita v starem slogu, izvajana na koncertu o priliki 15-letnice zagrebškega godalnega kvarteta.

Četrto poglavje navaja simfonične koncerte, koncerte Filharmonije zagrebškega gledališča in zagrebške filharmonije. Prve sta vodila Franjo Rumpel (1896—1898) in Nikola Faller (od 1898—1902, s presledkom od l. 1899 do 1900), od l. 1909 do 1919 posamezne koncerte (s presledki): Juna, Nedbal, Rukavina in Mihalović. L. 1919 je operni orkester nastopil obakrat s koncertom pod imenom Filharmonija gledališkega orkestra. Dirigirala sta Sachs in Baranović. L. 1920 je prišlo končno do ustanovitve Zagrebške filharmonije. Goglia našteva v svoji razpravi vse dirigente, ki so jo do danes vodili, in vse skladbe, ki so bile izvajane na teh koncertih. Izmed slovenskih so bile izvajane: Mirko Poličeva Predigra k Vojnovičevi igri »Smrt majke Jugovića«, Emil Adamičevi štirje stavki iz njegovih »Ljubljanskih akvarelov«, Lajovčev Caprice in Škerjančeva »Lirična overtura«. Kar obstoja v Zagrebu Filharmonija, se je orkestralno koncertiranje razvilo do viška in podalo vse, kar je v svetovni glasbi v tem pogledu pomembnega: nemškega, češkega, ruskega, francoskega, poljskega, italijanskega, bolgarskega in seveda tudi mnogo hrvatskega.

V petem poglavju je opisano delovanje zagrebških dijaških orkestrrov: gimnazijskega, deškega semenišča, učiteljske šole; nato pa raznih privatnih oz. diletantskih orkestrrov: Hrv. Sokola, trg. društva »Merkur«, amaterskega salonskega ter raznih drugih godb: gasilske, policijske, železničarske, tramvajske, poštno, mestne elektrarne, križarske, več vojaških.

V šestem poglavju so opisana glasbena in pevska društva in njih ustanove. To so sledeča: Narodno ilirsko skladnoglasja društvo, Hrvatsko pevsko društvo »Kolo«, ki je s svojim orkestrom priredilo od l. 1864 do l. 1929 lep niz koncertov, ki so na njih izvajala orkestralne in zborovske skladbe. Hrv. katoliški kazino in Hrv. pevsko društvo »Lisinski«.

Goglijeva razprava zasluži zaradi tolikih podrobnih in temeljitih podatkov veliko hvalo ter je izredno poučna; je pa tudi v resnici bogat doprinos k zgodovini hrvatske glasbe. St. Premrl.

Razne vesti.

† Matej Hubad, naš veliki glasbeni učitelj, voditelj in vzgojitelj, je 2. maja zjutraj na svojem domu v Ljubljani po daljšem bolezenskem trpljenju mirno v Gospodu zaspa. Rojen 28. avgusta 1866 v Povodju pri Skaručini je po dovršeni gimnaziji poslušal en semester pravne nauke na graškem vseučilišču, nato pa se vpisal l. 1887 na dunajskem konservatoriju, kjer je študiral harmonijo, kontrapunkt, klavir, orgle, solopetje in druge predmete. Vsled povabila ljubljanske Glasbene Matice je študije prekinil in sprejel pri Glasbeni Matici mesto glasbenega učitelja in koncertnega vodje. V letih 1896 do 1898 je glasbene študije nadaljeval in jih dovršil na Dunaju z odličnim uspehom. Svoj takratni dvoletni dopust je porabil tudi v to, da je proučeval glasbene razmere in glasbeno slovstvo v raznih mestih: Pragi, Monakovem, Dresdenu, Leipzigu, Berlinu, Varšavi, Krakovu in drugod. Nato se je zopet vrnil v Ljubljano in se ves posvetil delu pri Glasbeni Matici. Po Gerbičevi smrti l. 1917 je postal ravnatelj šole Glasbene Matice, pozneje pa l. 1919 prvi ravnatelj najprej matičnega in potem iz tega nastalega državnega konservatorija. Hubad je bil izvrsten učitelj harmonije in kontrapunkta ter iskan učitelj solopetja. Kot koncertni vodja je vzorno vodil pevski zbor Glasbene Matice dolga leta in dosegal z njim največje uspehe doma in v tujini. Izvajal je vsa pomembnejša slovenska glasbena dela, med njimi tudi Gallusove skladbe, Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje M. D.« in kantate, izmed svetovnih pa Dvořakove oratorije, Haydnovo Stvarjenje, Beethovnovi Missa solemnis, Mozartov in Verdijev Requiem, oratorije P. Hartmana, Perosija, Bossija itd. V l. 1923—27 je bil intendant slovenskega gledališča v Ljubljani. Pri Glasbeni Matici je dolgo vrsto let urejal njene izdaje, sam pa izvrstno harmoniziral zbirko slovenskih duhovnih in zbirko slovenskih svetnih narodnih pesmi. Hubad je slovensko glasbo visoko dvignil; predvsem zborovsko in solopevsko. Njegov vpliv je segal preko svetne tudi na našo cerkveno glasbo. Njemu, ki mu po vsej pravici pritiče naziv »oče slovenskega petja«, ostanemo vsi veliki dolžniki. Zato slava Hubadu!

Zaslužni slovenski glasbenik dr. Josip Čerin, višji vojaški kapelnik v pokoju, je 29. marca obhajal 70letnico rojstva. Gosp. jubilantu, ki si je stekel odlične zasluge z organizacijo in vodstvom vojaških godb, s prirejanjem simfoničnih in drugih velikih koncertov, ki se je udeleževal tudi kot cerkveni glasbenik in končno kot glasbeni pisatelj in skladatelj, o priliki njegove 70letnice prav iskreno čestitamo.

Umrl je 8. marca 1937 v Ljubljani g. Janez Levec, šolski ravnatelj v pokoju. Na ljubljanski pomožni šoli je bil razumen in skrben upravitelj od nje ustanovitve l. 1911 do l. 1924, ki je stopil v pokoj. Leta 1920 je postal član izpraševalne komisije pri izpitih učiteljev za pomožne šole. Kot darovit lepopisec se je mnogo trudil za čim pravilnejši pouk v leposlovju. Izdal je »Lepopisne vaje«. Od l. 1925 do 1932 je poučeval na orglarski šoli v Ljubljani lepopisje in pravopis. Leta 1935 je praznoval 80letnico

svojega življenja. Orglarska šola v Ljubljani se je udeležila njegovega pogreba in mu zapela dve žalostinki v hvaležen spomin. Naj počiva v miru!

Umril je 24. februarja 1937 v Ihanu pri Domžalah tamošnji zaslužni župnik in kulturni organizator g. Ivan Kepec. Bil je vnet tudi za pravilno in dostojno cerkveno glasbo, se rad pogovarjal o tem vprašanju in semtertja tudi kaj napisal. Zlasti si je prizadeval za umevanje katoliškega bogoslužja. R. I. P.!

Umril je 23. aprila v Kandiji pri Novem mestu g. Janko Mevželj, župnik na Krki, v starosti 46 let. Povsod, kjer je služboval, se je poleg dušnopastirskega dela zelo trudil tudi za cerkveno glasbo: poučeval, vnel, sodeloval. Naj v miru počiva!

Umril je 6. aprila v Celju g. Mirko Videčnik, trgovski opuslovodja, dolgotletni pevec v cerkvi sv. Daniela in pevovodja pevskega društva »Oljka«. Komaj 30 letnega je ugrabila pljučnica. Gospod mu daj večno plačilo!

Društvo organistov ljubljanske škofije obhaja letos 30 letnico svojega obstoja.

Službo organista in vodje glasbe pri stolnici v Skopljem je z januarjem l. 1937 nastopil g. Ivan Rupnik, ki je l. 1932 dovršil orglarsko šolo v Ljubljani in bil potem nekaj let pevovodja pevskega društva »Slavec« in tajnik Zveze pevskih društev v Ljubljani.

Slovenski operni pevec Anton Drmota je 26. februarja t. l. nastopil prvič v vodilni tenorski vlogi v dunajski državni operi. Pel je Alfreda v »Traviati« svetovnoznanu operno pevko Jarmilo Novotny in slavnim basistom Svedom. Dosegel je popoln uspeh. Tudi na gostovanjih v Ljubljani se je krasno izkazal. Iskreno mu čestitamo in se veselimo uspehov nekdanjega učenca ljubljanske orglarske šole.

Anton Foersterjev spominski večer se je vršil 26. februarja t. l. v verandni dvorani hotela Union v Ljubljani. Spominsko predavanje je imel prof. dr. Anton Dolinar. Sodeloval je vokalni kvintet.

V IV. orgelski uri, ki se je vršila v ljubljanskem radiju 7. aprila t. l. je magr. Stanko Premrl izvajal na stolnih orglah slovenske novejšje orgelske skladbe skladateljev Hochreiterja, Kimovca, Kreka, Premrla in Železnika. Sodelovala je stolna pevka gospa Angela Hauc, ki je zapela sedem Premrlovih slonskih spevov.

V. slovenska orgelska ura v ljubljanskem radiju je bila 20. aprila. Orgelske skladbe: slovenske novejšje in najnovejšje (Premrl, Hochreiter, Tomc, Osterc, Lipar ml., Cvetko) je izvajal prof. Matija Tomc. Kot pevka je sodelovala gospa Tončka Maroltova, ki je pela Tomčeve in Satnerjeve samospeve.

Stanko Premrlova Cerkvna koračnica, ki je izšla v IV. zvezku njegovih orgelskih preludijev, je izšla še posebej, prirejena za godbo na pihala. Instrumentacijo je oskrbel g. F. Bernard, bivši kapelnik in sedaj član radijskega orkestra v Ljubljani. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 36 Din.

Organist in izdelovatelj harmonijev Ludovik Tramte pa je priredil za godbo na pihala 8 slovenskih evharističnih pesmi. Za bližajoče se procesije sv. Rešnjega Telesa priporočamo našim godbam obe izdaji.

Profesorski izpit so napravili pred izpraševalno komisijo na drž. konservatoriju v Ljubljani pod predsedstvom ravnatelja Julija Betetta naslednji člani profesorskega zbora ljubljanskega drž. konservatorija: Marijan Lipovšek, Karel Rupel in Pavel Šivic. Čestitamo.

Profesorski izpit je napravila na zagrebški glasbeni akademiji gdč. Mila Čerinova, suplentinja na gimnaziji v Virovitici. Čestitamo.

Jugoslovanski koncert se je vršil 12. aprila v Sofiji. Priredila ga je sofijska Filharmonija. Izvajali so dela tehle skladateljev: Slavenskega, Miloševića, Živkovića, Osterca, Konjovića in Logarja. Koncert je vodil ravnatelj ljubljanske opere Mirko Polič. Skladatelji so se koncerta vsi osebno udeležili.

V ljubljanski operi so v marcu izvajali kot noviteto Gotovčevo opero »Ero z onega svetac«, v aprilu pa Respighijev »Plamen«.

Umrl je znani češki skladatelj Jožef Krička v Kratovu blizu Plznja, star 82 let.

Veliki poljski skladatelj Karel Szymanowski je umrl pred kratkim v Lausani, star 54 let. Leta 1927 je bil rektor varšavskega konservatorija. Zložil je pesmi, sonate, simfonije, overture, opere.

Znani veliki italijanski dirigent Arturo Toscanini je obhajal 25. marca svojo 70 letnico.

Skladbe na prodaj imata: gosp. Kramar Franc, organist v Poljanah nad Škofjo Loko, več zvezkov prvotnih Riharjevih napevov, med temi tudi znane »Vishe sa svete pesmi«, oba dela skupaj vezana; gosp. Vinko Skamlič, organist v pok. v Sesterzah, p. Majšperk-Poljčane, več zvezkov orgelskih preludijev Kerna, Sachsa in Volckmarja.

TO IN ONO.

POJASNILO GLEDE IZVORA »PRLEŠKE KORAČNICE«.

Gosp. M. Tomc je v 7. oziroma 8. številki lanskega letnika »Cerkv. Glasbenik« na strani 126 ocenil na kratko poleg mojih dveh, Slomškovi proslavi namenjenih glasbenih delc tudi mojo »Prleško koračnico«. Gosp. ocenjevatelj piše med drugim: »Ali je začetek (namreč »Prleške koračnice«) namenoma ali le slučajno do note enak začetku drugega dejanja Vodopivčeve spevoigre »Kovačev študent«, ni jasno.«

Na to opombo gosp. Tomca mi naj bode dovoljeno odgovoriti sledeče: Začetek sem namenoma povzel iz »Kovačevega študenta«, a ne iz Vodopivčevega, ampak iz onega, ki ga smatram za pristno prleškega, ker smo ga študentje Slovenskih gorice že pred 50 leti peli na raznih primicijah. Cela spevoigra — če se sme tako imenovati — ima dva napeva in sledeče besedilo:

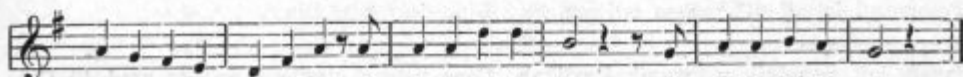
1. :Kovač si je prižgal tobak: in sedel se je v zapečnjak. Čidi čidajčido, čidi čidajčido.	5. :Prinesem pismo »z Majbruga«: (Maribora) od vašega študenteka. Čidi...
2. :Pa žena mu je skuhalo: koruznih žgancev piskra dva. Čidi...	6. :Kaj? Pismo od moj'ga Jožeka?: Mrcina, nič mi ne velja. Čidi...
3. :Na strehi je zapel kokot: in v hišo stopil je gospod. Čidi...	7. :Desetnjak že pa ² 'meti 'če': Ker ve, da prodal sem žrebe. Čidi...
4. :Pa kdo ste vel'ki vi, gospod: ¹ Ja, jaz sem tisti poštn' pot (pismoša). Čidi...	8. :Še jutri pojdem v Majbruk sam: Desetnjak mu po plečih dam. Čidi...

Vse te besede se pojó po melodiji, ki sledi:

Čvrsto.

Ko - vač si je pri - žgal to - bak, ko - vač si je pri - žgal to - bak in

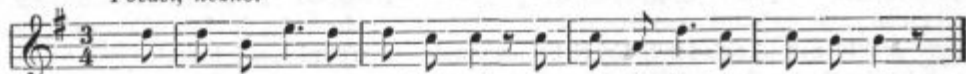

se - del se je v zapečnjak. Či - di, čidaj - či - do, či - di - čidaj - či - do.

¹ Do sem poje zbor. Odtod naprej je dvospjev.

² pa = prleški spet.

Počasi, nežno.

9. Sin: Oj, do-bro ju-tro, o-čka moj, ste pri-šli gle-dat za me-noj,
kak mam-ci se do-ma go-di, ste pe-nez kaj pri-ne-sli mi?

Oče: (Po prvi melodiji.)

Oče (proseče): Po II. napevu.

10. |:Od penez mi ne zini več!
da ti ne zdrobim s pa'co pleč.
Čidi...

14. |:Oj, ljubi Jožek, pojmine,!
k soldatom ne, k soldatom ne,
jaz kol'ko češ ti penez dam,
študiraj le za mešni stan.

11. |:Zdaj pojdeš z menoj, marš domo!
si dober za kovačnico.
Čidi...

Sin. (Po I. napevu)

12. |:Raztrgal si že dosti hlač!
pa nemški še ne znaš, mrtvač.³
Čidi...

15. |:Če daste, kol'ko čem imet!
študiral še bom dvajset let.
Čidi...

Sin:

Zbor:

13. |:Domo pa jaz vam več ne grem!
še rajši jaz k soldatom grem.
Čidi...

16. |:Tak' srečen je pač vsak študent!
če nima v glavi slame cent.
Čidi...

17. |:Bog živi naj študente vse!
očete ino matere.
Čidi...

S temi vrsticami sem — mislim — dokazal, da je napev, s katerim se začenja moja »Prleška koračnica«, pristni prleški in ga nisem povzel iz Vodopivčevega »Kovačevega študenta«, ki je izšel, kakor sem dognal, prvič šele l. 1910 in drugič l. 1927. Vodopivčeva spevoigra je stara po takem kvečjemu 27 let, dočim šteje prleška gotovo že blizu 60 let.

A. Kosi.

³ mrtvač = lenuh.

DAROVI ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Po 60 Din: g. Franc Bernik, župnik in duh. svetnik v Domžalah, župni urad v Domžalah; po 20 Din: g. Martin Planinšek, organist v Tržiču, g. Ivo Cvek, organist in občinski tajnik v Loki pri Zidanem mostu, g. Vojteh Hybašek, prof. glasbe v Št. Vidu nad Ljubljano; po 10 Din: g. Ivan Sadar, organist na Dóbrovi pri Ljubljani, g. Rudolf Vahčič, kaplan v Sv. Juriju ob Ščavnici, g. Franc Govekar, župnik na Homcu, msgr. Fr. Ks. Meško, dekan v Selah pri Slovenjgradu, g. Anton Golé, ekspozit na Grosupljem, g. Josip Kamnikar, prof. glasbe v Osijeku, g. Karel Virant, organist v Braslovčah, g. Nikolaj Pustinek, organist v Sevnici, gdč. Ivana Klemenc, prof. glasbe v Ljubljani, g. Franc Pahulje, kaplan v Črnomlju, g. Ferdo Kristl, učitelj glasbe v Rumi, g. Gustl Gonza v Rodici pri Domžalah, g. Franc Fortuna, kaplan v Tržiču; po 5 Din: g. Anton Marolt, organist na Trsteniku. Vsem se najlepše zahvaljujemo in Bog Vam obilno povrni!

NAŠE PRILoge.

Današnja glasbena priloga v obsegu 8 strani prinaša Sanctus, Benedictus in Agnus Anton Foersterjeve latinske maše »Missa Quilisma«. Posamezni izvodi pri večjem odjemu po 2 Din, sicer 2.50 Din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din letno. Uredništvo in upravništvo: Pred Skofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.